БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 214 (4313)
19 СЕНТЯБРЬ 1980 й.
ЖУМА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

РЕСПУБЛИКАМИЗ ХИРМОНИГА ТЎКИЛГАН «ОҚ ОЛТИН» КЕЧА 1 МИЛЛИОН ТОННАГА ЕТДИ

XXVI

ЗАРБДОР ВАХТА БАЙРОҚДОРЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИНИНГ 62 МИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИЛҒОРИ, 65 КОРХОНАСИ, 266 ЦЕХИ КОЛЛЕКТИВЛАРИ БЕШ ЙИЛЛИК ТОПШИРИҚНИ БАЖАРДИЛАР

Олмалиқ, Навоий, Чирчиқ, Муборак... Ўзбекистонда иқтисодий жиҳатдан истиқболли, ўрта ва кичик бундай шаҳарларда беш йиллик мобайнида саноат кенг ривож топди. Республика пойтахтининг индустрияси эса олға қараб янада дадил қадам ташлади. Тошкентда ана шу йиллар ичида «Сигнал» ишлаб чиқариш-техника бирлашмаси, енгил металл конструкциялар заводи, ошхона мебеллари, бадиий буюмлар фабрикалари, шунингдек, сут ва булка-кондитер комбинатлари қуриб ишга туширилди. Трактор, чинни, В. И. Ленин номли электрон техника, «Ташсельмаш»... каби заводлар техникавий жиҳатдан қайта қуроллантирилди. Шаҳар саноат ишлаб чиқариши беш йиллик мобайнида 42 процент ўсди. Бу, салмоқли юксалиш!

«Ташсельмаш» заводида ҳар бир ўн кунликда съездолди зарбдор вахтасининг ғолиблари бўлган цех коллективи шарафига байроқ кўтарилади. Бу, ўзига хос ажиб рамзий маънога эга. Социалистик мусобақа байроқдорлари! Бу — ишчи коллективининг меҳнат ва ижтимоий-сиёсий фаолиятига берилган юксак баҳо ва Сифат белгиси. Ўтган ўн кунликнинг якунлари — 1-10 сентябрь натижаларига кўра Қизил байроқни кўтариш шарафли ҳуқуқига алюмин қуйилмалари цехи коллективи муяссар бўлди. Байроқ остида цехнинг энг яхши ишчилари, ана шу кунлар ичида икки беш йиллик топшириғини бажарган опловкачи Акром Қурбонов ва металл қирқувчи Тамара Бурякова турибдилар. Заводнинг Қизил бурчагида РКП (б) IX съезди (қишлоқ хўжалиги машинасозларининг бу галги зарбдор ишчи ўн кунлиги ана шу съездга бағишланган эди) ҳақида суҳбат ва кўргазмалар уюштирилди. Бу съезд В. И. Ленин ҳисобот докладига биноан ГОЭЛРО планига асос солинган хўжалик программаси қабул қилди.

Мана янги ўн кунлик ҳам бошланди. Электр цехидаги мусобақада Қизил байроқни кўтариш ҳуқуқи учун курашувчилар ҳаракатига слесарь Собир Қурбонов, темирчилик-пресслаш цехида прессларда металл қирқувчи Владимир Биков, механика-йиғув цехида пайвандловчи Антонина Поташкина, пахта териш машиналарини йиғиш конвейерида йиғувчилар бригадасининг бошлиғи Виктор Глухов бошчилик қилмоқдалар. Ким ғолиб чиқади?

— Бизда ғалаба учун ҳамма интилади, — дейди Собир Қурбонов. — Бизга доимо мана шундай меҳнат беллашуви керакки, унда одамлар худди юлдуз сингари ўз маҳоратлари билан бир-бирлари олдида ярқираб турсинлар.

Ишчининг бу сўзларига шуни илова қилиш мумкинки, бизга ғолибларнинг ҳаётимиз ва курашимизнинг асл мазмуни — мағрур даъват: «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» ёзуви битилган тўқ қизил, алвонранг бахмал байроқлари ҳам ҳар доим керак. Қизил байроқ дастаси меҳнат кишиси қўлига унинг зарбдор иши учун мукофот сифатида топширилсагина чинакам байроққа айланади. Шундагина унинг алвон ранглари остида ишлаб чиқариш илғорлари, меҳнат бригадалари ва коллективлари тўпланади.

«Ташсельмаш»да кейинги йилларда ҳар йили кичик сериядаги минглаб комбайнлар ишлаб чиқарадиган цех фойдаланишга топширилди. Инженерлик хизмати ходимлари учун тўққиз қаватли корпус барпо қилинди. Заводдаги энг ажойиб тажриба — корхонанинг техникавий жиҳатдан қайта қуроллантирилганлигидир. Йиғув цехида аппаратлар, тозалагичлар ва рамаларни йиғадиган янги конвейер, механика цехида транспорт конвейери ишга туширилди, бўяш, қуритиш комплекслари модернизация қилинди. 1132 ишчини бирлаштирган 96 бригада конкурсли ва оширилган смена топшириқларини адо этишдан иборат нормаланган системада ишлашга ўтди. Натижада меҳнат унумдорлиги 21 процент ортди, ўртача маош эса 16 процент кўпайди.

Шуниси ҳам диққатга сазоворки, заводда сарфланадиган маблағлардан фойдаланишнинг янги, иқтисодий жиҳатдан асосланган нормативлари жорий қилинди. Нормативларни ишлаб чиқишда товар-материалларнинг жорий, страхование ва гарантияланган запаслари ҳисобга олинди. Тугалланмаган ишлаб чиқаришлар структураси такомиллаштирилди, шу вақтгача бир миллион сўмликка яқин бўлган дебитор қарзлар деб аталувчи қарзлар анча қисқарди.

Қийинчиликлар ҳам бор, албатта. Масалан, заводга комбайнлар учун тракторлар бир маромда етказиб берилмаяпти. Бу эса ишлаб чиқаришнинг зарбдор маромига путур етказяпти. Лекин «Ташсельмаш» заводининг аҳил коллективи ана шундай вазиятда ҳам съездолди мусобақасидаги меҳнат беллашувида олдинги сафларда боришга ҳаракат қилмоқда. Ҳадемай машинасозлар пахта териш машиналари ва уларга эҳтиёт қисмлар тайёрлаб бериш юзасидан беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарадилар. Пландан ташқари 30 миллион сўмлик (халқ истеъмоли буюмларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда) маҳсулот тайёрлаб беради.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик бирлашмасидамиз. Бирлашманинг асосий корхонасида «Понония» линияли намлик-иссиқлик усулида маҳсулотларга ишлов берадиган цех ва газламага такрор ишлов берувчи участкалар, иккита янги тикув линияси ишга туширилди. Беш қаватли маиший корпус фойдаланишга топширилди. Корпус алоҳида ўтиш йўллари билан барча цехларни бирлаштиради. Бунда умумий, парҳез таомли ошхоналар, чойхона ва бошқа хизмат бўлимлари мавжуд.

Цехларда ҳам анча янгиликлар бўлди. Қарийб ҳамма цехларда, 3-цехда эса меҳнатга ҳақ тўлашнинг прогрессив системаси тўла жорий этилди. Унинг моҳияти шундан иборатки, бригада аъзоларига уларнинг қўшган конкрет ҳиссаси, ташаббускорлиги ва маҳоратига қараб ҳақ тўланади. Бу ўзига хос бригада пудрати усули ишчи кучига бўлган эҳтиёжни 7 процент қисқартирди.

Бирлашма бош директори Герман Аделов мен билан суҳбатда қуйидаги рақамларни келтирди: тўққизинчи беш йилликда бирлашма 180 миллион сўмлик маҳсулот берган эди. **Ҳозирги беш йилликнинг ўтган давридаёқ 260 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланди. Бу — беш йилликда ишлаб чиқаришнинг умумий ўсиши планда белгиланган 125 ўрнига 155 процентни ташкил этади.**

— Шуниси қувончлики, — таъкидлайди директор, — Тошкент марказий универсал магазини билан тўғридан-тўғри алоқа боғлаганимиз туфайли кейинги ярим йилда у ерда корхонамизда тайёрланган эркаклар костюмининг биронтаси ҳам сотилмай қолиб кетмади.

Бирлашма мавқеини таъминлаётган бир қанча омиллар бор. Жумладан, булардан бири сифатни бошқаришнинг комплекс системаси жорий қилинганлигидир. Назорат аппарати махсус группага бирлаштирилган. Технология ва энергетика ускуналари ремонти ишлаб чиқариш цехларидан ажратиб олинди ҳамда ихтисослаштирилди. Ёш ишчиларга касб ўргатувчи инструкторлар кадрлар бўлимига бўйсундирилди. Эндиликда асосий ишлаб чиқариш цехларининг бошлиқлари ва технологлар ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, ишчиларнинг касб маҳоратини ошириш масалалари билан кенг шуғулланадиган бўлиб қолдилар.

Еттинчи цехнинг илғор тўқувчи мотористкаси Алла Максимовна Кимга қизи Валентина шогирд бўлиб ишга келди. Эндиликда оиланинг барча аъзолари меҳнат беллашувида иштирок этмоқдалар: она икки беш йилликдан ортиқроқ шахсий топшириғини бажарди, қизи эса 1984 йил ҳисобига ишламоқда. Бичиқчилик цехининг ишчиси Полина Новосельцева ва Галина Закритнаялар икки беш йиллик марраларини эгаллаб қўйдилар. Тўқувчи-мотористка Райхон Турсунбоева, тайёрлов цехининг ишчиси Саноат Қурбонова ҳар сменада 1,5 норма иш бажармоқдалар. Ана шундай меҳнат зафарлари туфайли планга қўшимча маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. **Бирлашма коллективи беш йилликнинг якунловчи йилида пландан ташқари 2,3 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилган.**

...Марказий статистика бошқармаси шаҳар бўлими маълумотларига бўлган қизиқиш ортиб бормоқда. Бундай маълумот — съездолди мусобақасининг ўзига хос барометри бўлиб, шаҳар партия комитети, шаҳар ижроия комитети ходимлари, корхоналар директорлари иш столида доимо туради. Ҳамма ерда ҳам иш кўнгилдагидек боряпти деб бўлмайди. «Узбексельмаш», «Компрессор» заводлари ва бошқа корхоналар, қатор бинокорлик бўлинмалари беш йиллик учун белгиланган ишлаб чиқариш суръатларини ошириш кўрсаткичларини зўрға ўзлаштирмоқдалар. Шундай бўлса ҳам ғолибона рақамлар оз эмас. Фидокорона меҳнат туфайли юзага келган мана бу рақамларга эътибор берамиз:

121 корхона ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш суръатлари бўйича сентябрь ойининг бошида 1980 йил охирига мўлжалланган даражага етди... 104 бригада ва 3720 ишлаб чиқариш илғори икки беш йиллик шахсий топшириқларини адо этди. Энг муҳим 11 та қурилишда ишлаётган бинокорлик коллективлари «Барвақт қурамиз — барвақт ўзлаштирамиз!» деган шиор остида ишламоқдалар.

Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларининг иш маромини юксак. «Сафимизда биронта ҳам қолоқ бўлмасин» (тошкентликлар мамлакатимизда биринчилардан бўлиб ана шу ватанпарварлик ташаббусига қўшилган эдилар) деган шиор, якунловчи йил ва умуман беш йилликнинг пировард натижаларида ўз ифодасини топиши учун кўп иш қилинмоқда. «Биронта ҳам қолоқ бўлмасин», — демак, ҳар бир корхона, ишчи коллективларининг барча аъзолари ўз беш йиллик планларини бажаришлари керак. Тошкент ишчилари шундай ишлашлари лозим ва шундай ишлайдилар ҳам.

Г. ДИМОВ,
«Известия»нинг ўз мухбири.
Тошкент.

Суратда: (чапдан ўнгга) — Ш. Шарипова, Т. Маматова ва М. Қўчқорова Андижондан Тошкент тўқимачилик комбинатига иш ўргангани келишган. Тошкент тўқимачилик комбинатининг 2-йигирув-тўқув фабрикаси энг яхши ишчиси Каромат Ёқуббоева уларга тўқимачилик сирларини қунт билан ўргатмоқда. К. Ёқуббоева учун ўтган йил ажойиб хотира қолдирди. У тиғиз иш зонасида ишлашга кўчди. Эндиликда 36 станокда, нормада белгиланганидан икки ҳисса кўп станокда ишламоқда. Ҳозир у шахсий беш йиллик топшириғини адо этиб қўйди. Ҳозир Қ. Ёқуббоеванинг меҳнат календарида 1981 йил март ойи.

А. Усмонов ва Р. Шамсутдинов фотоси, (ТАСС).
(«Известия», 17 сентябрь).

ИНСОНПАРВАР ОЛИМ ХОТИРАСИ

МОСКВАДА АБУ АЛИ ИБН СИНО ТУҒИЛГАН КУННИНГ 1000 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

Инсониятнинг тафаккур хазинасига бебаҳо ҳисса қўшган кишилар орасида ўрта аср Шарқининг буюк алломаси Абу Али ибн Сино муносиб ўрин эгаллаб туради. ЮНЕСКО Бош конференциясининг қарорига биноан гениал мутафаккир туғилган куннинг минг йиллиги бу йил бутун дунёда нишонланади. Совет кишилари учун инсонпарвар мутафаккир, ақл-идрок ва тараққиёт учун курашчи тўғрисидаги хотира инсониятнинг маънавий ва социал тараққиёти билан, табиатни илмий билиш ва ундан оқилона фойдаланиш билан боғлиқдир.

17 сентябрь куни Москвадаги Союзлар уйининг колонна залида пойтахт жамоатчилиги вакилларининг буюк мутафаккирнинг минг йиллик юбилейига бағишланган тантанали мажлиси бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Фан ва техника давлат комитетининг раиси академик Г. И. Марчук, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудирлари С. П. Трапезников, Е. М. Тяжельников, В. Ф. Шауро, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Г. Б. Бобосодиқова, СССР Фанлар академиясининг президенти А. П. Александров, таниқли олимлар, маданият ва санъат арбоблари президиумга чиқадилар.

Инсоният тарихи, деди тантанали мажлисни очган СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев, бир асрдан иккинчи аср сари дунёга гениал мутафаккирларни эҳсон этиб турадики, улар ўз даври фани ва маданиятининг ҳамма ютуқларини сингдириб олишдан ташқари билим доирасини анчагина кенгайтирадилар. Ўрта аср Шарқининг буюк мутафаккирлари ва олимларидан бири Абу Али ибн Сино айни шундай киши бўлганди. Унинг жаҳон фани ва маданиятига қўшган ҳиссаси ғоятда ноёбдир. У файласуф ва медик, математик ва астроном, ботаник ва геолог, тилшунос, шоир ва музикашунос эди. Ибн Синонинг қудратли, ҳақиқатда энциклопедик даҳоси намоён бўлган бошқа соҳалар ҳам бор эди.

Ибн Сино 980 йилда Бухоро яқинидаги Афшона қишлоғида туғилди. Унинг болалиги ва ёшлиги Бухорода ўтди. Бухоро ўрта аср даврида Ўрта Осиёда энг катта илмий ва маданий марказлардан бири бўлган эди. У билимга эрта берилди ва ўзининг эътироф этишича, 18 ёшга кирганда замонасининг қарийб ҳамма илмларини эгаллаб олган эди. Унинг ниҳоятда самарали фаолияти ана шу пайтдан бошланган эди. Мажбурий сарсон-саргардонликларга ва доимий муҳтожликларга қарамай, унинг фаолияти бутун умри бўйи давом этди ва замондошларини лол қилиб, қойил қолдирди.

Тақдир олимни бир шаҳардан иккинчи шаҳарга кўчириб турди, у турли ҳукмдорларнинг саройларида, жумладан Хамадон ва Исфахонда мураккаб синовларга бардош беришига тўғри келди. У ҳеч қачон, ҳар қандай шароитларда ҳам илмий изланишлардан воз кечмади ва ўзи борган ҳамма жойда билим зиёсини таратди.

Ибн Синонинг буюк олим, ўз замондоши Беруний билан мулоқотда бўлганлиги унинг камол топишида ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Ибн Сино аввалига Беруний билан хат ёзишиб турди, сўнгра эса Хоразмда учрашди. Жуда кўп ёзишмаларида, Беруний билан ижодий мунозараларида Ибн Сино ўзининг фалсафий ҳамда табиий илмий қарашлари ва билимларини чуқурлаштирди.

Ибн Сино ўз даврининг илмий маълумотларини умумлаштириб, антик дунё, қадимий ва ўрта аср Шарқи фалсафий тафаккурининг ютуқларини танқидий мушоҳада этиб, ўз ўтмишдошларининг стихияли-материалистик ва табиий илмий йўналишларини анча кучайтирди. Ибн Сино уларнинг фалсафий қарашларини жамлаб ва шарҳлабгина қолмай, шу билан бирга кўпдан-кўп новаторлик ғояларини илгари сурди ва асослаб берди, ана шу ғоялар оламнинг яратилиши, унинг тузилиши проблемаларини, янги билимларни ҳосил қилиш йўлларини янгича ёритиб берди.

Ибн Сино мантиқ ва билиш назарияси масалалари хусусида кўпгина теран ва сермазмун ғояларни баён этган. У ақл-идрокнинг астойдил ҳимоячиси бўлиб майдонга чиқди, принцип жиҳатидан инсон била оладиган барча ҳодисалар ва жараёнларни оқилона фаҳмлаб олиш зарурлигини таъкидлади.

Ибн Сино яратган ўзига хос фалсафий қарашлар системаси — ўрта аср даврида Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари учунгина эмас, шу билан бирга Европа учун ҳам назарий тафаккур тараққиётининг чўққиси бўлди.

Ибн Сино, деди сўнгра П. Н. Федосеев, медицина фани тараққиёти тарихида ғоят катта ўрин эгаллади ва у ҳақли равишда истеъдодли ҳаким ҳисобланарди. Шарқ ва Ғарбнинг ўрта аср манбаларида унинг номи Гален ва Гиппократ номлари қаторида эслатиб ўтилиши бежиз эмас. Унинг медицинага доир бош асари — «Тиб қонунлари» Ибн Синога жаҳон миқёсида чинакам шуҳрат келтирди. Бу асарда кўпгина халқларнинг медицина соҳасида эришган ютуқлари умумлаштирилган эди. Европа «Тиб қонунлари» билан XII асрдаёқ, яъни у лотин тилига таржима қилинганидан кейин танишганди. Ана шу фундаментал асар беш юз йил мобайнида ўрта аср Европаси, Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари медикларининг қўлидан тушмайдиган китоб бўлиб келди. Уни синчиклаб ўргандилар, шарҳладилар ва кенг оммалаштирдилар. Шуни айтиш кифояки, китоб нашр этиш ихтиро қилинганида «Тиб қонунлари» биринчилардан бўлиб чоп этилди, шундан кейинги йилларда эса у 30 мартадан кўпроқ босиб чиқарилди ва медицина билимларининг чинакам энциклопедияси бўлиб қолди. «Ал-Қонун» билан бир қаторда медицинага доир бошқа асарлар ҳам Ибн Синога мансубдир. Олимнинг кўпгина амалий насиҳатлари ва доришуносликка доир рецептлари бизнинг кунларимизда ҳам қадр-қимматини йўқотгани йўқ.

Улуғ олим ва мутафаккир халқлар хотирасида доно мураббий, оқил ҳукмдор сифатида ҳам қолган. У ўзининг илмий машғулотларида ҳақиқатни излабгина қолмади — бу ҳақиқатни одамларнинг бахт-саодати йўлида қўлланиш унинг учун муҳим эди.

Ибн Сино кишиларга астойдил равнақ тилаб, инсон бахтга муносиб ва бу бахтга ўз фаолияти жараёнида эришиши мумкин, деб ҳисоблаб, ўз асарларида жамиятнинг давлат тузилишига кўп эътибор берди, кишилар фақат яхши ва тўғри бошқариладиган жамиятдагина бахтиёр яшашлари мумкин, деб ҳақли равишда ҳисоблади.

Ибн Синонинг катта ҳаётий муаммоларни тилга олувчи поэтик ижодиёти дунёда кенг машҳур бўлди. Ибн Синонинг бадиий ва фалсафий қиссалари Шарқ ва Европа халқларининг адабиётини ривожлантиришда сезиларли из қолдирди. Оригинал ҳикматли сўзлар — тўртликлар, фалсафий фикрни лўнда ва ёрқин ифода этган рубоийлар айни Ибн Синонинг ижодида шу қадар катта аҳамият касб этди, деса бўлади. Тарихчиларнинг тасвирлашича машҳур Умар Хайём Ибн Синонинг адабий меросига зўр эҳтиром билан қараган. Дантенинг «Илоҳий комедия»сида ва Европа адабиётининг бошқа баъзи асарларида Ибн Сино бадиий фалсафий қиссаларининг руҳини ва бевосита ёки билвосита таъсирини пайқаш мумкин.

Ибн Синонинг 1000 йиллик юбилейи ҳақли равишда мамлакатимизнинг ижтимоий, илмий ва маданий ҳаётида ҳамда кўпгина чет мамлакатларда муҳим воқеа бўлди. ЮНЕСКО Бош конференциясининг атоқли олим юбилейи муносабати билан қабул қилган қарорида айтилишича, Ибн Сино жаҳон фани ривожига жуда катта ҳисса қўшди.

Коммунистик партия Ленин васиятлари руҳида тарбиялаган совет кишилари ўтган асрларнинг илғор маънавий меросини синчиклаб ўрганиб, қадрламоқдалар, ижтимоий фикр, фан ва маданият соҳасидаги унутилмас воқеаларни, тарихий саналарни зўр марок ва ҳурмат билан нишонламоқдалар, деб таъкидлади П. Н. Федосеев.

Кейинги ўн йил мобайнида биз халқларимизнинг кўпгина атоқли фарзандларининг юбилей саналарини нишонладик. Яқиндагина гениал рус мутафаккирлари ва ёзувчилари Николай Гаврилович Чернишевский ҳамда Лев Николаевич Толстой номлари билан боғланган юбилей тантаналари бўлиб ўтди. Шу билан бирга анча олис замонларда яшаган арбобларнинг хизматларини ҳам унутмаймиз. Ҳозирги Қозоғистон территориясидаги Фороб кишлоғида улуғ олим ал-Форобийнинг 1100 йиллиги шу ўн йилликнинг бошларида тантанали равишда нишонланган эди. Хоразмлик машҳур аллома Ал-Берунийнинг 1000 йиллиги муносабати билан тантаналар бўлиб ўтди. Шу йил кўкламида атоқли арман файласуфи енгилмас Давиднинг 1500 йиллиги нишонланди. Мана, энди биз жаҳон миқёсидаги улуғ мутафаккир ва олим — Ибн Синонинг 1000 йиллик юбилейи шарафига юбилей тантаналарини ўтказаяпмиз.

Ибн Сино туғилган куннинг 1000 йиллигини нишонлаш юзасидан унинг меҳнатдор юртдошлари Бухоро ва Душанбада кўркам ҳайкаллар ўрнатишди. Ўрта Осиё халқларининг социализм йўлидаги улуғ ғалабалари ўтган ўн аср мобайнида уларнинг тарихидаги энг юксак ижоди бўлди. Ўрта Осиё республикаларида миллий давлат қурилиши, экономика ва маданият юксак даражада равнақ топди, илмий потенциал вужудга келтирилди ва муваффақиятли ривожлантирилмоқда. Ўрта Осиё меҳнаткашлари мамлакатимиздаги барча халқларнинг қардошлик оиласида, ижодий ҳамкорлигида ўрта асрчиликдан ҳозирги замон тараққиёти чўққиларига кўтарилдилар, коммунизм қураётган ривожланган социалистик жамият юксаклигига эришдилар.

Мажлисда ЮНЕСКО Бош директори А. М'боу сўзга чиқди. Ибн Сино ўз ижодиёти ва асарларининг аҳамияти туфайли бутун инсониятга мансубдир, деди у. Шу улуғ мутафаккир мужассамлаштирган шиорга ҳозир ЮНЕСКО ҳам амал қилмоқда. Бу шиорнинг маъноси шуки, маданиятлар тинчлик ва дўстликда, ўзаро маънавий бойиш вазиятида яшаган тақдирдагина истиқболи порлоқ бўлади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти М. С. Осимов, СССР Медицина фанлари академиясининг президенти Н. М. Блохин алломанинг жаҳон фани, илғор ижтимоий-фалсафий тафаккури ривожига ўтказган зўр таъсири тўғрисида, Ибн Синонинг медицина соҳасидаги хизматлари ҳақида гапирдилар.

1000 йил ўтгандан кейин ҳам инсоният Ибн Синонинг турли-туман фанлар соҳасида қолдирган мероси теранлигига офарин айтмоқда, деди О. С. Содиқов. Юбилейга тайёргарлик давомида совет олимлари катта иш қилдилар. Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг бир гуруҳ етакчи мутахассислари Ибн Синонинг «Тиб қонунлари» асарини рус ва ўзбек тилларида олти жилдда қилиб янгидан нашрга тайёрладилар. Ўзбекистонда улуғ олим меросига бағишланган олтита илмий-назарий конференция бўлиб ўтди.

Ибн Сино туғилган Афшона қишлоғининг қиёфаси юбилей арафаси кунларида тубдан ўзгарди. Бу ерда колхозчилар учун ёруғ, кенг уйлар, ҳашаматли маданият саройи, Ибн Сино музейи қурилди. Бухоро областининг Пешку районни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Абу Али ибн Сино районни деб аталадиган бўлди. Бухорода ёдгорлик музейи барпо этилади, олим номидаги маданият саройи очилади.

Биз алломанинг 1000 йиллигини нишонлар эканмиз, унинг беҳисоб зўр инсонпарварлиги учун, у ўзининг бутун ҳаётини битта мақсадга — инсон бахт-саодатига бағишлаганлиги учун чуқур миннатдорчилик ва ҳурмат бажо этамиз. Ибн Синонинг ижодий меросини чуқур ўзлаштириш йўлида ўз куч-ғайратларини бирлаштириш ва кўпайтириш — бутун дунё олимларининг бурчидир. Бу — Ўрта Осиёнинг улуғ фарзандига миннатдор инсоният қўядиган энг яхши ёдгорлик бўлади.

Абу Али ибн Сино таҳликали ҳаёти ва баҳодирона меҳнатини юксак инсонпарварлик идеалларига: одамлар иноқликда, тинчлик ва дўстликда яшашлари учун уларни яхшироқ, инсонийроқ, бахтиёррок қилиш мақсадига бўйсундирди, деди ўз нутқида М. С. Осимов. Ибн Синонинг фикрича инсоният жамиятида ақл-идрок ва адолат ҳукмронлик қилмоғи лозим. Одамлар ўзларини маънавий жиҳатдан такомиллаштиришга, ҳалол меҳнат қилиб яшашга, бир-бирларига меҳрибон бўлишга, иллатни биргаликда тугатишга интилишлари керак. У одамларнинг меҳнатсеварлик, ўзаро ёрдамлашиш, олиҳиммат, ҳалол, сахий, одил бўлиш сингари фазилатларини юксак қадрлади, ёлғончиликни, лаганбардорликни, хасадгўйликни, очкўзликни аёвсиз қоралади.

Одамлар ўз табиатига кўра гўзалликка ва уйғунликка мойил бўлишларига Ибн Синонинг ишончи комил эди. Мутафаккирнинг бу ғоялари ўша замонда жуда илғор фикр ҳисобланарди. Тўхтовсиз давом этиб турган ўзаро феодал можаролари ва урушлари шароитида ана шундай инсонпарварлик ғояларини тарғиб қилиш ҳақиқий жасорат бўлди.

Тантанали мажлис тугагач, катта байрам концерти қўйиб берилди.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ ТАНТАНАЛАРИДА ҚАТНАШМОҚ УЧУН

Ўрта Осиёнинг буюк олими ва мутафаккири Абу Али ибн Сино туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланиб Тошкентда ўтказиладиган юбилей тантаналарида Москва, қардош, иттифоқдош республикаларнинг делегациялари иштирок этишади. Делегациялар составида мамлакатнинг таниқли олимлари, партия органларининг, жамоат ташкилотларининг намояндалари бор.

СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, академик П. Н. Федосеев, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Г. Б. Бобосодиқова, Тожикистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ю. Юсуфбеков, СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг директори академик Е. М. Примаков, иттифоқдош республикалар Фанлар академияларининг президентлари ва вице-президентлари, бир қанча иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг масъул ходимлари тантаналарда қатнашмоқ учун 18 сентябрь куни республика пойтахтига келдилар. Меҳмонлар орасида АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Афғонистон маориф министри Анасита Ратебзод бор.

Аэропортда меҳмонларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари И. Г. Анисимкин, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари В. П. Есин ва А. Р. Хўжаев кутиб олдилар.

(ЎзТАГ).

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

✦ 1980 йил 18 сентябрда Москва вақти билан соат 22 дан 11 минут ўтганда Совет Иттифоқида «Союз-38» космик кемаси учирилди. Космик кемани халқаро экипаж — кема командири Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР космонавт учувчиси Юрий Романенко ва тадқиқотчи космонавт, Куба Республикасининг граждани Арнальдо Тамайо Мендес бошқармоқда.

«Союз-38» кемасининг учиш программасида уни «Салют-6» — «Союз-37» орбитал комплекси билан туташтириш, 1980 йил 9 апрелдан бери ер тарофи орбитасида ишлаётган космонавтлар Попов ҳамда Рюмин билан бирга илмий тадқиқотлар ва экспериментларни бажариш кўзда тутилган.

✦ СССР Олий Совети Президиумининг таклифига биноан Ҳиндистон Республикасининг Президенти Н. С. Редди шу йил сентябрь ойининг иккинчи ярмида расмий дўстона визит билан Совет Иттифоқига келади.

БИНОКОРЛАР СЪЕЗДОЛДИ ВАХТАСИДА

ТЕЛЕВИЗИОН МИНОРА ҚУРИЛИШИДА

Тошкентнинг шимолида, Энгельс кўчасининг чап томонида шаҳримиздаги энг ноёб объектлардан бири — янги телевизион минора қурилмоқда. Шаҳарнинг тўрт тарафидан яққол кўзга ташланиб турадиган бу иншоотнинг бўйи 350 метр бўлади.

Биз яқинда ана шу ноёб объектнинг қурилиш майдонида бўлдик. Бу ерда бош пудрат бўйича 14 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари адо этилади. Асосий монтаж ишларини Ленинграднинг 26-монтаж бошқармасига қарашли 5-участканинг азамат коллективи бажаряпти.

— Ҳаммаси бўлиб олти миллион сўмлик ишни амалга оширишимиз керак,— дейди биз билан суҳбатда участка бошлиғи Николай Алексеевич Анучин.— Шу жумладан ўтган йили 760 минг сўмлик иш бажардик. Участкамизнинг ҳар бир аъзоси бутун куч-ғайрати ва маҳоратини тошкентликларга армуғон этиладиган ана шу телевизион минора қурилишига бағишлаяпти. Бу йил пландаги бир миллион 700 минг сўмлик ўрнига икки миллион 200 минг сўмлик ишни адо этишни мўлжаллаяпмиз. Ўтган саккиз ойдаёқ бир миллион 400 минг сўмлик ҳажмида иш бажарилди.

Оқшомхонларни миноранинг ўзаги, унинг антеннаси қанча бўлиши қизиқтиради, албатта. Минора ўзагининг узунлиги 230 метрга боради, қолган 120 метрини антенна ташкил этади. Ҳозирги пайтда ўзак 101 метрга кўтарилди. Шу йилнинг охиригача 200 метрга етади.

Минора ўзагини уч томондан конус шаклидаги тирговичлар тутиб туради. Ҳар бир тирговичнинг бўйи 105 метр бўлиб, оғирлиги 500 тонна келади. Яқинда биринчи тиргович юксак маҳорат билан ўрнатилди. Қолган икки тиргович Улуғ Октябрнинг 63 йиллигигача ўрнатилади.

Телевизион миноранинг тўқсонинчи метридан бошлаб баландлиги 33 метр, олти қаватли металлдан иборат техник бино қурилади. Бу бинода минорага хизмат қиладиган ходимлар, ресторан (бар) хизматчилари жойлашадилар, шунингдек, гўзал Тошкентни томоша қилишга мўлжалланган майдон ҳам бунёд этилади.

Минора ўзагининг 209-метридан бошлаб эса бўйи 21 метр бўлган беш қаватли яна бир техник бино қурилади.

Участка коллективи иш унумини ва сифатини тобора ошириб, металлни тежашга катта эътибор беряпти. Йил охиригача жами 50 тонна металл тажаш мўлжалланяпти. Марлен Шокиров ва Борис Соболев бригадалари съездолди вахтасида бошқаларга намуна бўлишмоқда. Улар ойлик топшириқларини 170—180 процентдан адо этишяпти.

Пойтахтимизнинг бу йирик иншоотини 1981 йилнинг охирида қуриб битказиш мўлжалланган.

А. ФАТТОҲОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг жамоатчи мухбири.

Шаҳримиздаги 2-пойафзал фабрикасида кузқиш мавсуми учун мўлжалланган оёқ кийимларининг бир неча янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

СУРАТДА: фабрика катта модельери Р. Г. Кучина янги моделдаги пойафзал намуналарини кўздан кечирмоқда.

И. Шонноғомов фотоси.

БОШ МУХБИРИМИЗДАН

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ ХАТЛАР

● КПСС XXVI СЪЕЗДИ ШАРАФИГА ● НОЁБ ОБЪЕКТ КЎККА БУЙ ЧЎЗМОҚДА ● СИФАТ УЧУН — КЎЧМА ВИМПЕЛ ● ЎЗ КАСБИНИНГ УСТАЛАРИ

БЕШ ЙИЛЛИККА — ЗАФАРЛИ ЯКУН

ДЎППИ ТИКДИМ, ИПАКЛАРИ ТИЛЛОДАН...

(ГАЗЕТХОН РЕПОРТАЖИ)

Бадиий буюмлар фабрикасининг дўппи цехидамиз. Тикув машиналари бир маромда ишлаб турибди. Ишчиларнинг меҳнат авжи қизиган пайти. Уларнинг қўллари ҳеч бўшамайди. Ҳамроҳимиз бизни цех бошлиғининг ўринбосари Аббос Саидов билан таништирди. У бизни илиқ қарши олди.

— Цехимизда 800 ишчи бор,— дейди А. Саидов.— 1978 йилда бизга «Коммунистик меҳнат коллективи» номи берилган. 21 бригададан 12 таси «Комсомол-ёшлар бригадаси», 8 таси «Коммунистик меҳнат бригадаси» деган юксак номга эга. Замира Имомхўжаева бошлиқ бригада «Коммунистик меҳнат бригадаси» деган муборак ном учун тинмай кураш олиб боряпти. 150 ишчига «Коммунистик меҳнат зарбдори» деган фахрли ном берилган. 40 ишчи беш йилликни бажариб, 1981—83 йиллар ҳисобига ишламоқдалар.

Цехни айланиб юрибмиз. Ҳар хил дўппилар товланиб кўзни қамаштиради. Бир ишчи дўппининг гулини тикса, бири тепчугини тикаяпти. Бири дўппини тайёрлаяпти, бири бостириб, бири тайёрлаяпти. Ва ниҳоят бир группа ишчилар дўппиларни упаковка қилмоқдалар. Мана шундай 10 га яқин йирик операциялардан сўнг чиройли, бежирим дўппилар кўз ўнгимизда тайёр бўляпти.

Цехдаги қизил алвонларда битилган «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб оламиз», «Цех машъалларига тенглашинг», «Сафимизда қолоқлар бўлмасин», «Шогирд—мураббийга тенглашсин», «Беш йилликка зафарли якун» каби жанговар шиорлар ишчиларнинг ғайрат-шижоатини ошириб, улкан ютуқлар сари чорлаётгандек туюлади. КПСС аъзоси, «Коммунистик меҳнат зарбдори» Шафоат Қорабоева бошлиқ гул тикувчилар бригадаси ёнига яқинлашдик. Бригада ишчилари қўлни қўлга бериб, бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун шиори остида инок, аҳил бўлиб ишламоқдалар.

— Коллективимиз ишлаб чиқараётган 15 хил дўппидан,— дейди А. Саидов,— 9 хилига давлат Сифат белгиси берилган. «Чоргул»нинг 3 хили, «Ироқи»дан 2 хили, «Бисёр», «Бодомча» дўппиларини ишлаб чиқариш бўйича 8 ойлик план 105 процент қилиб адо этилди. 8 ойда пландаги бир миллион 50 минг сўмлик ўрнига 1 миллион 110 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Коллективимизда меҳнат ветеранлари, мураббийлар кўплаб топилади. Тайёрловчи Салтанат Мирзаева бир неча йиллардан бери шу цехда ишлаб келяпти. Бугун у 1981 йилнинг март ойи ҳисобига ишлай бошлади. Салтанат опанинг кўксида «Коммунистик меҳнат зарбдори», «Социалистик мусобақа ғолиби», «Мусобақа аълочиси» кўкрак нишонлари порлаб турибди. Моҳир мураббий ўзининг кўп йиллик иш фаолияти даврида кўплаб шогирдлар етиштирди. Шу кунларда унинг шогирдлари «Шогирд—мураббийга тенглашсин» шиори остида меҳнат қилиб, қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар.

Шаҳар Совети депутати Муҳтабар Каримова бошлиқ ёшлар бригадаси КПСС XXVI съезди шарафига ташаббус билан чиқдилар. Бригада коллективи «КПСС XXVI съезди очиладиган кунгача ўн биринчи беш йилликнинг планини бажарамиз» шиори остида умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб зарбдорларча ишламоқдалар. Бригада ташаббусини КПСС аъзоси, Ҳабиба Ҳошимова ва бошқа бир неча бригада коллективлари жон-дилдан маъқуллашдилар. Цехнинг ВЛКСМ аъзоси, шаҳар Советининг депутати Сожида Абдазхўжаева, КПСС аъзоси Софья Сафоева, ВЛКСМ аъзолари прессловчилар Ҳамидулла Раҳматов, Шариф Эшмуҳамедовлар вақтдан ўзи ишлаб, социалистик мусобақада машъаллик қилмоқдалар.

— Аҳди борнинг бахти бор,— дейди халқимиз. Ҳа, улар албатта ўз аҳдлари устидан чиқадилар. Бунга ҳеч шубҳа йўқ. Биз қайтар эканмиз цехда чеварлар тез суръатда меҳнат қилардилар. Биз уларга яратувчилик ишларида улкан ютуқлар тиладик.

Ҳ. ИНОҒОМОВ.

* * *

СУРАТДА: фабриканинг пешқадам ишчилари (чапдан ўнгга) З. Тўлаганова, М. Абдукамолова ва Ҳ. Қосимова.

Х. Мирзакаримов фотоси.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

АҲОЛИ МАМНУН

Магазинга рангли телевизор харид қилгани бордик. У ерда бизга ўхшаган харидорлар кўп, сотувчи йигитлар ҳали у маркадаги, ҳали бу маркадаги телевизорларни намойиш қилишмоқда. Икки харидор ўртасидаги суҳбат қулоғимизга чалинди.

— Қайси районда турасиз?

— Октябрь районида.

— Омадингиз бор экан. Уша район телеательесида Абдуллаев деган мастер бор. Рангли телевизорларни созлашга жудаям уста.

Абдуллаев. Мен ҳам шу районда турганим учун бу фамилияни яхши эслаб қолдим. Чунки рангли телевизорни устасиз қўйиб бўлмайди.

Шундай қилиб эртасига ателье рўйхатдан ўтказиш бўлимига Абдуллаевни сўраб бордим.

— Сизга барибир эмасми?— сўради рўйхатдан ўтказувчи аёл.

Мен эшитган гапимни айтдим.

— Ҳамма мастерларимизнинг қўли гул. Майли, Абдуллаевни юборамиз.

Уйимизга камсуқум, камтар, қотмадан келган бир йигит кириб келди.

— Телеательеданман, Қудрат Абдуллаев бўламан. Рангли телевизор олган экансизлар, муборак бўлсин.

У телевизорнинг паспортини олиб схемаларини, магазин белгиларини яхшилаб кўздан кечирди. Ундан фойдаланиш йўлларини тушунтирди. Уй антеннаси билан қўйиб кўрсатди. Рангларни меъёрига келтирди. Аммо уй антеннасида кўришни тавсия этмади. «Уй антеннасининг кучи етмайди. Рангларни талаб даражасида йиғиб бера олмайди. Сиртқи антенна ўрнатадиган идорага мурожаат қилиш керак. Ана унда яна чақирасизлар, келиб кўнгилдагидек қилиб, созлаб кетаман, энди телевизор на фақат сизники, бизнинг ательеники ҳам. У қанчалик яхши бекам-кўст ишласа сиз ҳам, биз ҳам тинч бўламиз» деди.

Ҳаммаси мастер айтгандек бўлди. Телевизор тиниқ, чиройли кўрсата бошлади. Унга миннатдорчилик билдирардик. Магазинда ўзи ҳақида эшитганларимизни айтган эдик, бироз хижолат бўлди.

Қодир Раҳимов, Яшнар Акмалхўжаев, Тоҳир Қодиров яна аллақанча исмларни айтиб, улар мендан ҳам яхши мастерлар деб мақтади. Бошлиқлари Турғун Йўлдошевнинг абонентларга хизмат кўрсатишдаги талабчанлигини, куйди-пишдилигини таъкидлади.

З. МАЛИКОВА,
59-мактаб ўқитувчиси.

• Ишчи ўз ҳамкасблари ҳақида

БИР ОИЛА ФАРЗАНДЛАРИДЕК

Шу тонг авиация бирлашмасининг 27-цехи одатдагидан сокин эди. Лекин бир оз вақт ўтгач, станоклар ва слесарлик дреллари гуриллаб ишлаб қолди. Йиғув цехларига тайёр буюмлар ирмоқдек оқа бошлади. Бу ерда эса моҳир қўллар бу деталлардан қанотли машиналар ясашади.

Цехдаги пролётлардан бирида тажрибали мастер Иван Гаврилович Черкасов раҳбарлигидаги ишчилар меҳнат қилишади. Унинг заводдаги меҳнат стажи 15 йил. Дастлаб слесарь, кейин программали бошқариладиган станоклар участкасида оператор бўлиб ишлади. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Тошкент авиация техникумини битирди. Мана етти йилдирки, группага бошчилик қиляпти.

Мастерга кўп ҳуқуқлар берилган, ундан кўп нарса талаб этилади ҳам. У тарбиячи ҳам, ташкилотчи ҳам, у ёғини сўрасангиз, инженер ҳам. Иван Гаврилович слесарлик ишини яхши билади, бошқалардан зўр ишлаб, айни вақтда одамларни меҳнатга жалб қила олади. Илгари оператор бўлиб ишлаганлиги учун (у тўртинчи разряд эгаси) фрезерчиларга ҳам ёрдам беришга тайёр. Унинг характерида яна бир диққатга сазовор томон бор — одамларга ҳеч бақирмайди. У қўпол муомаланинг оқибати яхши бўлмаслигини билади. Мана, унинг қўли остида ишлайдиган одамлар. Слесарлар Рафат Мақсудов, Михаил Камушкин, Анатолий Қорабоев, Александр Шубин ва бошқалар иштиёқ билан меҳнат қилишади.

Дрелга шарошка (кескич асбобнинг махсус тури) маҳкамланган. Операцияни бошлайвериш мумкин. Шарошка сал-сал қимирлайди. Лекин бақувват, моҳир қўлларга итоат этиб, метални миллиметрлаб кеса бошлайди. Бир хил ҳаракат бир неча марта такрорлангандан кейин деталь шаблонда текшириб кўрилади. Контур кўнгилдагидек чиқибди. Рафат мамнуният билан жилмаяди. Бу унинг бугунги биринчи детали. Смена охиригача бундай деталлардан кўплаб тайёрланади.

Текис плита устига енгил қуймадан ясалган заготовка бир қатор қилиб терилади. Анатолий рейсмусда зарур баландликни олиб, бўлажак кронштейнларнинг ҳажмини белгилайди. Фрезерчига уларни ўз вақтида, тўхтатмасдан топширишга ҳаракат қилади. Александр ва Михаил ҳам бугун зарур топшириқ билан банд. Улар йиғув цехига деталларнинг катта партиясини топширишлари зарур.

Черкасов группаси турли миллат вакилларидан ташкил топган. Бу ерда бир неча йиллардан бери рус, ўзбек, украин, татар миллати вакиллари бир оила фарзандларидек меҳнат қилишаяпти. Улар коллективнинг ўзаро ҳамкорлиги ва жипслигининг аҳамиятини яхши тушунишади.

Фрезерлик участкасига назар ташлаймиз. Фрезерчилар Тоҳир Муслимов, Петр Матицин, Муҳаммаджон Жалолов, Виктор Шекотуров, Олег Крагель мураккаб узелларни маҳорат билан бошқаришади. Меҳнатнинг илғор усуллари, иш сифатига доимий эътибор, юксак меҳнат интизоми — тажрибали мутахассисларга хос фазилатлар мана шулардир. Улар ёшлар билан ўз касб маҳоратларини бажонидил баҳам кўрадилар.

Петр Матицин, Тоҳир Муслимов, Виктор Шекотуров мураббийлик ишига муносиб ҳисса қўшишяпти. Тоҳир Муслимовнинг шогирди Володя Попов яқинда мустақил ишлашга ўтди. Ҳозир у мураккаб деталларни ҳам осонгина тайёрлаяпти. Устозини уялтирмасликка ҳаракат қилиб, билими ва маҳоратини оширяпти.

Яқинда коллективга сифат бўйича қўлга киритган ютуқлари учун тантанали равишда кўчма вимпел топширилди. Черкасов группасида 18 киши ишлайди. Уларни бир-бири билан мустаҳкам дўстона муносабат боғлаб турибди.

С. ЧИНАЕВ,
В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг фрезерчиси.

ГАЗЕТХОН ХАБАР БЕРАДИ...

МАҲАЛЛАДА ҲАШАР

Яқинда Ленин районидаги Сариқўл маҳалласида ҳашар уюштирилди. Маҳалла аҳли шу куни кўча, ҳовли ва хиёбонларни тозалаш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини бажаришди. Турли чиқиндилар, темир-терсак йиғиштирилиб, шаҳар ташқарисига чиқариб ташланди. Айниқса, Лазо, Криворожский кўчалари озода қилиб қўйилди.

Кўча ва ҳовлиларни ораста қилишда Ж. Қосимов, А. Исмоилов, Р. Одилов каби ҳашарчилар, айниқса ғайрат билан ишлашди. Уларга район ободонлаштириш бошқармасининг А. Йўлдошева бошчилик қилаётган бригадаси ишчилари катта ёрдам кўрсатишди. Эндиликда маҳалламиздаги сув йўлларини, янги қурилаётган ҳунар-техника билим юрти атрофларини кўрган кишининг кўзи қувонади.

Н. РУСТАМОВА.

...ТАКЛИФ ЭТАДИ...

МЕТРОГА ГУЛ ЯРАШАДИ

Метросозларимиз бундан уч йил аввал Ўрта Осиёда биринчи ер ости йўли фойдаланишга топширилаётганда бу ер ости трассасининг иккинчи навбатини 1980 йилнинг август ойида битказишга аҳд қилган эдилар. Ниҳоят улар ўз сўзларининг устидан чиқиб, М. Горький майдонигача бўлган навбатдаги учта станцияни ҳамшаҳарларимизга туҳфа этишди. Бугунги кунда ўзларининг фидокорона меҳнати самараларини кўриб завқланаётган кўп сонли метросозларгина эмас, балки бу унутилмас кунни орзиқиб кутган минг-минглаб тошкентликлар ва шаҳримизга келган меҳмонлар ҳам беҳад хурсандлар. Муҳташам ер ости қасрларида ўзбек меъморчилигининг нодир намуналари ва унинг бой анъаналари мужассамлашган бўлиб, бу нақшлар ҳамма станцияларга ўзига хос гўзаллик бахш этиб турибди.

Эндиги асосий масала ер ости қасрларидан самарали фойдаланишдир. Биз метрога кириш ва чиқиш жойларида «Союзпечать» киоскалари очишни таклиф этамиз. Шунингдек, станциялардаги бўш жойларда тувакларда гул ўстириш масаласи ўрганиб чиқилса, бекатлар янада орасталик кашф этган бўлар эди. Ер ости қасрида гул ўстиришнинг хосияти катта бўлиб, унинг ҳавосини тозалайди, ҳаво намлигини ошириб, табиий микро-иқлим ҳосил қилади. Буларнинг ҳаммаси одамлар кайфиятини хушнуд этишга хизмат қилади.

М. ТУХТАХУЖАЕВ.

• Элга хизмат — олий ҳиммат

АҲДГА ЯРАША

Абу Али ибн Сино номидаги 8-дорихона коллективи шаҳримиздаги дорихоналар ўртасида биринчилардан бўлиб, ўнинчи беш йиллик планни бажарганлиги ҳақида рапорт берди.

КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун фидокорона меҳнат қилаётган бу коллективга «Коммунистик меҳнат коллективи» деган шарафли ном берилган. Шаҳар дорихоналари коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақада бир неча бор ғолиб деб топилган.

Дорихона ходимларининг беш йиллик бошида қабул қилган социалистик мажбуриятида ўнинчи беш йиллик планини 1980 йил 1 ноябрида бажаришга аҳд қилинган эди. Ўтган 4 йилу 7 ойда 2548 минг 500 сўмлик дори-дармон реализация қилинди ва 17 июлда беш йиллик марра эгалланди. Шу давр мобайнида 476 минг 600 дона рецептуралар қабул қилинди. 171 минг сўм иқтисодий фойда кўрилган. Энг муҳими аҳолига хизмат кўрсатиш яхшиланди. Шу ернинг ўзида тайёрланадиган дори-дармонларнинг сифати яхшиланди. Даволаш ташкилотлари билан алоқа мустаҳкамланяпти.

Хизмат кўрсатишнинг янги прогрессив усулларини жорий этиш, телефон орқали берилган буюртмаларни бажариш, инвалидларнинг уйларига дори-дармонлар етказиб бериш, Улуғ Ватан уруши ветеранларига хизмат кўрсатишга катта эътибор бериляпти.

Коллективда ўз касбига ихлос қўйган провизор-технологлар М. Аюпова, Х. Мирсоатова, Л. Отахонова, фармацевт-технологлар З. Зокирова, Д. Очереднер, қадоқловчи Х. Абдуллаева ва санитарка У. Дадамуҳамедова сингари ишчан ходимлар меҳнат қилишяпти. Ўнинчи беш йилликни аҳолига намунали хизмат кўрсатиб самарали якунлашга аҳд қилган коллектив планга қўшимча яна 255 минг сўмлик дори-дармон реализация қилади.

Т. НАЖМИИ.

Асбобсозлик заводи коллективи ўртасида шонли сана — КПССнинг XXVI съезди шарафига бошланган умумхалқ мусобақаси тобора кенг қулоч ёймоқда.

СУРАТДА: съездолди меҳнат вахтасида туриб баракали меҳнат қилаётган 11-цехнинг зарбдор ишчиси моҳир деталчи Мирқомил Аъзамов.

Н. Маликов фотоси.

Меҳнатда пешқадамлар

РЕКОРД КЎРСАТКИЧ

Шаҳар трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли аварияни қайта тиклаш бўлимида 130 та автомашина ва 20 та махсус механизмли машиналар мавжуд бўлиб, электр транспорти хўжалигининг барқарор ишлашини таъминлашда муҳим ўрин тутади. Бўлимнинг ишчан шофёрлари орасида меҳнат илғорларини кўплаб учратасиз. Айниқса, чорак асрдан зиёд шофёрлик касбини эъзозлаб келаётган Ҳаким ака Муҳиддинов номини ҳамкасблари фахр билан тилга олишади. Унинг кўксини ҳалол ва самарали меҳнати учун берилган фахрий нишонлар безаб турибди.

Миллионер ҳайдовчи Ҳ. Муҳиддинов кейинги уч ой мобайнида ўн минг километрдан ортиқ йўл босиб, рекорд кўрсаткичга эришди. Унинг 14—68 ТНЛ номерли машинаси капитал ремонт қилиш муддатидан ўтган бўлса ҳам, қисмлари пишиқ ва пухта.

Корхонанинг ремонт цехида жавлон уриб меҳнат қилаётган қўли гул усталар ҳам ремонт сифатини ошириш, машина қисмларининг пишиқ ва пухта бўлиши учун жон куйдиришяпти. Касбини сидқидилдан севган ремонтчилар Геннадий Гопп, Жўра Нишонов, Абдуазиз Муҳиддиновлар созлаган машиналар ҳар томонлама мукаммалдир. Улар ҳозирги кунда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 63 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар.

Ф. АБДУРАҲИМОВ.

ТУРИЗМГА — КЕНГ ЙЎЛ

ЯНГИ ИХТИСОСЛИК

Серқуёш республикамизда саёҳат ва туризм кенг ривож топди. Турли маршрутларни ўз ичига олган бундай ҳордиқ чиқариш усули кишиларни жисмонан чиниқтиришда ҳам, уларнинг ватанпарварлик ва эстетик тарбиясида ҳам муҳим рол ўйнайди. Саёҳатга отланган туристлар республикамизнинг ажойиб табиати, кишилари, ўлканинг тарихий-революцион ўтмиши ва бугунги тараққиёти билан яқиндан танишадилар.

Бундай завқли саёҳатни ташкил этишда туризм инструкторлари ва экскурсоводларнинг ҳам муносиб ҳиссалари бор, албатта. Туризмнинг кенг ривожланиши ана шу соҳа кадрларига бўлган эҳтиёжни янада оширди. Бундай ихтисосдаги касб эгаларини мамлакатимиз бўйича дастлаб Минск Давлат университетида тайёрлаш йўлга қўйилган эди.

Бугунги кунда республикамиз ҳам шундай имкониятга эга. Тошкент Давлат университети олий маълумотли туризм инструкторлари ва экскурсоводларини тайёрлашга киришди.

Бундан уч йил муқаддам олий ўқув юртининг география факультетида ўлкашунос ва турист ихтисослиги бўйича янги бўлим очилган эди. Бўжалак мутахассисларнинг бу йилги ўқув практикаси жуда қизиқарли ва мазмунли бўлди. Республикамиздаги туристик базаларда улар амалий кўникма ҳосил қилдилар. Шу билан бирга диёримизнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

Физика-география кафедрасининг доценти Э. Мамедов ҳамда иқтисодий география кафедрасининг ўқитувчиси В. Смирновлар бошчилигида ўтказилган амалий машғулотлар айниқса самарали якунланди. Студентлар гўзал Фарғона водийсини кезиб чиқдилар. СССР спорт мастери, географ И. Назаров ёшларга ҳамроҳ бўлди. У ўзининг альпинизм ва туризм соҳасидаги ишлари ҳақида ҳикоя қилиб берди.

Ёш ўлкашуносларнинг кўҳна ва навқирон Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарлари бўйлаб қилган саёҳатлари ҳам яхши таассурот қолдирди. Туямўйин гидроузелига қилинган туристик маршрут Қизилқум чўллари орқали давом эттирилди...

Бўлажак ўлкашунос ва туризм инструкторларининг кўпчилиги ўз фаолиятини Тошкентда бунёд этилаётган «Москва» туристик меҳмонхонасида бошлайди. Чимёнда очиладиган 900 ўринли туризм комплекси ҳам ёш мутахассисларни ўз бағрига чорламоқда.

Тошкент Давлат университети кўп ўтмай бу соҳанинг дастлабки кадрларини тайёрлайди.

А. АЛИЕВ.

ТО СПРАВКАЛАР БЮРОСИ

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

С. МАҲКАМОВ: Бизнинг оиламиз етти кишидан иборат. Бир фарзандимиз Совет Армияси сафига чақирилган. Шу боисдан газдан фойдаланганлик учун 1980 йилга олти жон ҳисобидан ҳақ тўлаган эдим. Бироқ яқинда газлаштириш идорасидан бир қизча келиб, ўғлингизнинг хизмат жойидан справка кўрсатмагунингизча илгаригидек тўлайверасиз, деб қўшимча ҳақ ёзиб кетди. Шу тўғрими?

Жавоб: Сизга нотўғри тушунтиришибди. Совет Армияси сафига чақирилган киши хизмат жойидан справка юбориши шарт эмас. Сиз ўғлингизнинг ҳарбий хизматга чақирилганлигини тасдиқловчи справкани маҳалла комитетидан ёки район ҳарбий комиссариатидан олишингиз ва «Ташгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳисоб-китоб бўлимига (Богдан Хмельницкий кўчаси, 59-«а» уй, 2-қават) топширишингиз лозим.

* * *

А. ШОНОСИРОВА: Бузилган зонтикни тузатиш учун қайси устахонага мурожаат қилиш керак?

Жавоб: Тошкент шаҳар маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига қарашли «Илғор» бирлашмасининг устахоналарида бузилиб қолган зонтикларни ремонт қилиш йўлга қўйилган. Шаҳримиздаги барча йирик бозорларда «Илғор» бирлашмасининг устахоналари бор. Жумладан, Марказий (Туркман) бозоридаги маиший хизмат кўрсатиш шаҳарчасида шундай устахона бор.

* * *

И. БАҲРОМОВ: Электр энергиясидан фойдаланувчиларга бериладиган ҳисоб-китоб дафтарчаси тўлгач, уни қаерда алмаштириб беришади?

Жавоб: Ишлатиш учун яроқсиз бўлган ҳисоб-китоб дафтарчасини алмаштириш учун «Узэнергосбыт»нинг Биринчи Май кўчаси, 101-уйдаги идорасига мурожаат қилишингиз мумкин. У ерга 1, 2, 3, 13, 22, 25-трамвайларда «Дизельная» бекатигача борилади. Янги ҳисоб-китоб дафтарчасини почта орқали ҳам олиш мумкин. Бунинг учун юқоридаги адресга абонентнинг номери, фамилияси, исми ва шарифи ёзилган открытка юбориш ёки 33-29-56, 33-78-60 телефонлари орқали қўнғироқ қилиш лозим.

* * *

Ш. ҚУВВАТОВ: Шаҳримизда асаларичилик маҳсулотлари билан савдо қиладиган алоҳида магазинлар борми?

Жавоб: Қорақамиш 1/4 массивида «Узпчелопром» бирлашмасининг «Асаларичилик» фирма-магазини очилган. Ана шу ихтисослаштирилган магазиндан гул чанги, прополис ва бошқа маҳсулотларни харид қилиш мумкин.

* * *

Б. ЖЎРАЕВ, Т. САМИҒОВ: Бизни Чилонзор массивининг Гагарин кўчасидаги «Оптика» магазини қаерга кўчганлиги қизиқтиради.

Жавоб: «Медтехника» хўжалик ҳисобидаги шаҳар бошқармасидан маълум қилишларича, «Оптика» магазини Чилонзор кўчасидаги 2-уйга кўчирилган.

* * *

М. КАРИМОВА: Йигирма уч йилдан буён ўқитувчилик қиламан. Саломатлигим ёмонлашганлиги туфайли ўтган йили врачлик-меҳнат эксперт комиссияси иккинчи группа инвалиди деб тан олди. Шу йилнинг 10 октябрида инвалидлик группамни бекор қилишади. Айтингчи, яна ўз мактабимда ишлашим мумкинми?

Жавоб: Иккинчи группа инвалиди бўлганлигингиз учун Сиз ишдан бўшатилган бўлишингиз керак. Шу туфайли ҳам бўш ўрин бўлса, яна ўз мактабингизга қайтишингиз мумкин. Агар ўрин бўлмаса, бошқа мактабга жойлашишингиз керак. Аввалги мактабингиз маъмурияти юридик жиҳатдан Сизга иш топиб беришга мажбур эмас.

980 Абу Али ибн Сино 1980

АЛЛОМАНИНГ ТУГАНМАС ҲАЗИНАСИ

М. М. ХАЙРУЛЛАЕВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг директори, республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

Ўрта Осиёда фан узоқ тарихга эга, бундан минг йиллар олдинроқ, илк ўрта аср давридаёқ Ўрта Осиё халқлари турли фанлар соҳасида катта ютуқларга эришганлар, ўз юртини бутун оламга машҳур этган Хоразмий, Форобий, Ибн Сино, Берунийдек буюк олимларни етиштириб чиқардилар, улар илм-фаннинг турли соҳасида бой мерос қолдирдилар. Бу меросни эгаллаш, уни марксизм-ленинизм методологияси асосида ўрганиш ва талқин этиш фан тарихини ўрганиш — ҳозирги фаншуносликнинг энг муҳим вазифаларидандир.

Бу вазифа Шарқшунослик институти фаолиятида етакчи ўринлардан бирини эгаллайди.

Институт илмий фаолиятининг бутун иттифоқимиз ва жаҳон шарқшунослигидаги тутган муҳим ўрни яна шу билан белгиланадики, у турли шарқ тилларида ёзилган ниҳоятда бой қадимий қўлёзмалар фондига эга. Институт Улуғ Ватан урушининг энг қизғин йилларида — 1943 йилда ташкил бўлди. Бу партиямиз, давлатимизнинг миллий маданиятни ривожлантириш, маданий меросни авайлаб ўрганиш соҳасидаги изчил сиёсатининг ёрқин намойиши бўлди. Биринчи йилларда Институт фондида 17 мингдан ортиқ араб, форс, туркий тилларда қўлёзмалар мавжуд бўлган бўлса, ҳозирда институт фондида ҳаммаси бўлиб 100 мингга яқин асар сақланади, шулардан 40 мингдан ортиғи қадимги ноёб қўлёзмалардир. Булар орасида дунёда фақат бир нусхадагина учрайдиган асарлар кам эмас. Беруний асарлари қўлёзмалари, Жомийнинг ўз қўли билан ёзган хати, Алишер Навоий тириклигида кўчирилган унинг асарлари, Аристотель асарларининг ўрта асрдан арабча таржималари, буюк шарқ мутафаккирлари ал-Киндий, Розий, Ибн Рушдларнинг рисолалари, қўлёзма нусхалари, машҳур Улуғбекнинг астрономик жадвали бебаҳо хазина сифатида — фондимизда авайлаб сақланади. Бу қўлёзмаларни ўрганиш, уларни ҳозирги тилларга таржима этиб туриш изоҳлар билан нашр этиш институт илмий йўналишининг асосий соҳаларидандир.

Беруний, Мусо Хоразмий, Ибн Сино, Розий, Байҳақий, Саолибий каби ўтмишнинг машҳур алломаларининг қатор асарлари биринчи маротаба тадқиқ этилиб, бизнинг олимларимиз томонидан рус ва ўзбек тилларида илмий жамоатчиликка тақдим этилди.

Кейинги вақтларда институт ходимлари буюк қомусий олим Абу Али ибн Синонинг 1000 йиллик юбилейини ўтказиш бўйича катта тайёргарлик ишларини олиб бордилар. Ибн Сино жаҳон илм-фани ривожида — шарқ илк феодализмининг ютуқларини, илғор тенденцияларини ўзида мужассам этган ва маданиятнинг сўнгги ривожида катта бир давр яратолган буюк сиймодир. У бутун умр сарсон-саргардонликда, қувғинда яшаганига, салкам 57 ёшида вафот этган бўлишига қарамай, ўрта аср фанининг барча соҳаларига оид 400 дан ортиқ асар ёзди, маданият тараққиётида ўчмас из қолдирди.

Лекин унинг дунёқарашида ҳам, маънавий ва интеллектуал интилишларида ҳам, бутун ҳаётида ҳам асосий интилиш илм-фан ривожига, инсонларнинг саломатлиги, маърифатли, бахт-саодатли бўлишига, инсоний муносабатларни яхшилашга хизмат қилиш бўлди. Ибн Сино меросининг асосий қиммати ва қудрати унинг кенг ва кучли гуманистик мазмунидир.

Ибн Сино дунёқарашининг асосий йўналиш кучи илм-фанни, оламни илмий материалистик талқинини диний фанатизм, мистик тумандан ажратиб олиш, қутқариш бўлди.

Ибн Сино билиш методининг асосий мазмуни мантиқ асосида, тажриба, кузатиш асосида билишни ақидачилик, кўр-кўрона ишонишдан устунлигини кўрсатиш бўлди. Ибн Сино инсоннинг ҳам моддий, ҳам маънавий саломатлиги, инсон танаси ва руҳининг софлиги, инсоний қобилиятларнинг чексиз ривожи, одамларнинг маърифатли, ўзаро иноқ, меҳрибон бўлиши, бир мақсад, маънавий равнақ, илмни тараққий эттириш йўлида бирлашуви ҳақида ажойиб гуманистик фикрларни олға сурди.

Ибн Сино Ўрта Осиё халқларининг буюк фарзанди, у ўз фаолияти, асарлари билан биринчи навбатда ўз халқини улуғлади, унинг обрўсига обрў қўшди.

У ўз илми, мероси билан ўрта аср шарқининг илмий-маданий қудратини, имконини намоён қилди. Бутун инсоният маданиятининг ривожига улкан улуш кирита олди.

Ибн Сино номи кўп асрлар давомида Шарқда ҳам, Ғарбда ҳам қомусийлик, ўткир илмий ақлнинг рамзи сифатида байроқ бўлиб келди. У ўз мероси билан кўп авлодларни билимдон қилди, инсонга меҳр-муҳаббат қўйишга чорлаб турди. Ибн Сино жаҳон маданиятининг буюк сиймоси, соф, ўчмас ва ёрқин саҳифаси, инсоният учун хизмат қилган буюк гуманист олимдир.

Ҳозирда олимларимиз 50—60-йилларда биринчи маротаба рус ва ўзбек тилларида Тошкентда институтимиз эълон этган Ибн Синонинг медицинага оид асосий энциклопедияси 5 томлик «Тиб қонуни»ни қайтадан нашрга тайёрлаб, чоп этмоқдалар. Яна Ибн Синонинг медицинага оид рисолаларининг янги таржималари, унинг таржимаи ҳоли, мероси ҳақида катта тадқиқот нашр этилди. Ибн Сино дунёқараши, меросига оид рус ва ўзбек тилидаги мақолалар тўплами, қатор брошюра нашр этилди. Ибн Сино афоризмлари, насиҳатлари, бадиий мероси нашрга тайёрланди. Олимларимиз Москва, Тошкент, Душанбе ва Бухоро шаҳарларида ўтказиладиган тантанали мажлислар, халқаро илмий конференцияларга тайёргарлик ишларини олиб бордилар.

Юбилейга тайёргарлик кўриш жараёнида олимларимиз республиканинг турли шаҳарларида Ибн Синога бағишланган конференциялар ўтказдилар, чет элда Ибн Синога бағишланган симпозиумда иштирок этдилар, республикамиз радио, телевизорларида қатор суҳбатлар олиб бордилар.

Ибн Сино юбилейини фақат биздагина эмас, жаҳоннинг бошқа турли мамлакатларида ҳам ўтказиш мўлжалланади. Масалан шу йил давомида ГДР, Венгрия, Испания, Афғонистон каби мамлакатларда Ибн Синога бағишланган йиғилиш, конференциялар бўлиб ўтди.

Бу юбилейга тайёргарлик ишларини олиб боришда юбилейни ўтказиш билан боғлиқ бўлган барча илмий ишлар, конференциялар, халқаро илмий алоқаларни амалга оширишда Шарқшунослик институти коллективи ўз масъулиятини яхши англайди ва бу соҳадаги ишончни ўзига шараф деб билади.

Ибн Сино юбилейини халқаро миқёсда ўтказиш партиямизнинг миллий маданият равнақи соҳасида қилаётган кундалик ғамхўрлигининг яна бир ёрқин намунаси бўлиб, у шубҳасиз маданий меросимизни илмий ўрганиш, халқимиз тарихи ҳақидаги буржуа уйдирмаларини фош этиш, бошқа халқлар билан маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ишига шубҳасиз, муҳим ҳисса бўлиб қўшилади.

ТАФАККУРДА ЯГОНА

Абу Али ибн Сино доривор ўсимликлар дунёсини ўрганиш соҳасида янги-янги фикрларни илгари сурди. Буюк олим ички ва ташқи муҳит (овқат, ҳаво, иқлим, турмуш шароити ва шу кабилар) одамларда касалликларнинг пайдо бўлишида сабаб эканлигини аниқлади. Ибн Синонинг «аш-Шифо» асарида табиатнинг турли илмларига, шу жумладан биология ва унга боғлиқ бўлган ботаника, зоология, анатомия, физиологияга оид кўп маълумотлар келтирилади.

Ибн Сино кимё фанида ҳам замонасининг билимларини умумлаштиришга ҳаракат қилди. Шу фанга оид турли асарлар ёзди, кўп тажрибалар ўтказди. Хусусан, унинг органик кимё соҳасидаги фикрлари ўзидан кейинги давр мутахассислари томонидан юқори баҳоланиб келинмоқда. У оддий металларни қимматли металларга айлантириш устида фикр юритувчи алхимикларни танқид қилади.

Олим ботаника соҳасида турли доривор ўсимликларнинг табиий хусусиятларини ўрганиш ва хусусан бу соҳада илмий терминология яратиш устида жуда катта иш олиб борди.

Олим фикр юритмаган бирор соҳа, бирор фан қолмаган бўлиб, у фанларнинг ҳаммасини ўз асарларида мужассамлаштириб, бойитиб, уларни халққа тақдим этади. Ибн Синонинг фикрича, фан ва техника инсониятга хизмат қилиши, зиёли олимлар табиат қонунларини очишлари ва ўз билимларини келажак авлодларга мерос қилиб қолдиришлари керак.

Улуғ мутафаккир фан ва санъат тарихида чуқур из қолдирди. Буюк донишманднинг бадиий, фалсафий асарлари Шарқ ва Ғарб ҳамда Африка мамлакатларида тафаккурнинг жуда кўп намоёндалари ижодига самарали таъсир кўрсатди. У тафаккурда ягона қомусий олим эди.

Т. МАҲМУДОВ,
биолог.

ШАРҚ ТАБИБЛАРИНИНГ УСТОДИ

Ибн Синодан олдин доривор ўсимликлар ҳақида асар ёзган кишилар ўсимликларни қанчалик шарҳламасинлар, уларнинг дорилик хусусиятларини, юракка етказадиган фойдалари ҳақида масалани Ибн Синочалик махсус асар ёзиб, кенг ёритиб беролмаганлар. Шунинг учун ҳам юрак касалликлари ва унинг дориларини ўрганиш тарихида Ибн Сино асарларининг аҳамияти катта.

Масалан, «Юрак дорилари» Шарқ табиблари орасида жуда тез тарқалган. Ибн Сино тажрибасидан муваффақиятли ўтган дорилар ундан кейинги табибларнинг амалий фаолиятида ҳам қайта-қайта тасдиқланган. Шунинг учун ҳам Шарқ табибларининг бир хиллари Ибн Сино «Юрак дорилари» номли асарида ёритилган юрак, руҳ, хилт ва қувватлар каби назарий масалалардан, иккинчи хиллари содда ва мураккаб юрак дориларидан, учинчи хиллари эса ўша даврда тез-тез юз бериб турган меланхолия касаллигини тузатиш усулларидан XIX асргача фойдаланиб келдилар. Бу табиблар ўз асарларида Ибн Сино номини ҳурмат билан тилга олиб, унинг асарларига юқори баҳо берадилар.

Жумладан, Ибн Сино билан асрдош Ибн Жазлани олиб кўрайлик (вафоти 1100 й.). У ўзининг касалликларга қараб бобларга бўлинган ва ҳар бир бобда шу касалликка хос содда ва мураккаб дориларни «алифбо» тартибида баён қилувчи «Инсон истеъмол қиладиган доривор нарсаларнинг баёни» номли араб тилида ёзилган асарининг юрак касаллиги бобининг 71-бет варағида Ибн Синодан фойдаланганлиги ҳақида шундай дейди. «Юрак одам аъзолари ичида энг шарафлиси ва азизи бўлганидан уни даволаш учун ишлатиладиган содда дорилар ҳам тенги йўқ даражада яхши бўлиши керак. Бу соҳада қўлга киритилганлар, раҳматли Шайхур-раис Ибн Сино «Юрак дорилари» номли рисоласида ёзганларидан анча кучсиз... Энди уни Ибн Сино сўзлари ва ибораси билан кўчираман, чунки, у, бу фан билан шуғулланувчи ўз замонаси олимлари орасида балоғат ва фасоҳатга етганидир. У ерда зикр этилган дориларни ёзаман. Бу Ибн Сино сўзи: алиф ҳарфи: ибрисам— ипак», деб Ибн Жазла юқорида айтилган китобида Ибн Сино рисоласидаги «алифбо» тартибида ёзилган содда юрак дориларини ўзича кўчириб келтиради.

Ибн Жазладан 148 йил кейин ўтган ва унинг асарига шарҳ ёзган Ибн Байтор ўсимликларни билиш, ўрганиш илмида ўз даврининг ягона олими бўлган. Шунинг учун ҳам «Наботий» —ботаник деган лақаб билан шуҳрат қозонган.

Шундай қилиб, ўз замонасидаги доривор ўсимликшуносларнинг отаси ҳисобланган арабийнавис Ибн Байтор ҳам касалликларга қараб бобларга бўлинган «Содда дорилар ҳақидаги тўлиқ китоби»нинг 66—«а» варағида Ибн Сино билимларига ва «Юрак дорилари» асарига юқори баҳо бериб, шундай дейди: «Бу китобни тўпловчи Ибн Байтор айтадики, марҳум Шайхур-раис Ибн Сино асарларидан олинадиган нарсаларни унинг фасоҳат ва балоғатидан ажратиб олиб бўлмайди. Унинг фасоҳат ва балоғатидан ундан кейингилар ожиз. Ундан олдингилар фаҳми эса унинг чиройли тартибидан ҳайратда, Ибн Синонинг гўзал тавсиф қилиш йўлидан ўзга васф қилувчилар тили лол. Чунки Ибн Сино табобат йўлидаги хазиналар калидларини қўлга киритган ва аниқ фанларнинг юқори чўққиларига кўтарилган эди. Ва у инсон қуввати ва истеъдодидан узоқ моддалардан вужудга келган мавжудот (осмон жисмларига) мутахассис эди. Унинг асарларининг шундай тузилганлиги менинг қошимда маълум бўлгач, бу китобимга содда дорилар ҳақида «Юрак дорилари»да ёзилганларини ҳеч қандай ўзгаришсиз ўз тартибида кўчиришни ихтиёр қилдим. Токи ёзган нарсаларимнинг камолатга етишига восита бўлсин ва ўзим ундаги қоидаларга таянай», деб «Юрак дорилари»даги содда дориларга бағишланган XVI бобини кўчириб келтиради.

Ибн Байторнинг араб тилида ёзилган ва бизгача етиб келган иккинчи нодир асари «Содда дорилар тўплами» бўлиб, бу асарни ёзишда муаллиф Диоткарид, Гален, Ибн Сино ва бошқа олимлар асарларидан кенг фойдаланган.

Хожа Зайн ал-Аттор лақаби билан машҳур бўлган бошқа бир табиб Али ибн Ҳусайн Оқсаройи 1329 йили Шерозда туғилади ва ота касби табибликни яхши эгаллаб, бир қанча тиббий асарлар ёзади. Жумладан «Ихтиёрот-и Бадиъий» номли тиббий фармакологик асарини ёзишда «Юрак дорилари»даги содда дорилардан кенг фойдаланади. Масалан, Ибн Синонинг савсан ҳақида айтганларини асарининг 22-«а» варағида форс тилига қуйидагича таржима қилиб беради. «Шайхур-раис Ибн Сино айтадики оқ гулсафсар яқин, таърифлари ҳам табиатда заъфаронга унинг таърифларига ўхшаш. Лекин оқ гулсафсар иссиқлик ва қуруқликда заъфарондан камроқ. Оқ гулсафсар юракни қувватли қилиш учун заъфарон эса хурсанд қилиш учун кўпроқ мос».

XV асрда яшаб ижод этган ва Ҳакимий тахаллуси билан машҳур бўлган кермонлик табиб Муҳаммад ибн Фахруддин ўзидан олдин ўтган Абу Бакр Розий, Абу Райҳон Беруний ва Ибн Сино асарларидан фойдаланиб, ҳар хил дориларга оид «Хосиятлар денгизи» номли асарини 1469 йили ёзиб тугатади. Форс-тожик тилида ёзилган бу китобда бошқа асарлар билан бир қаторда «Юрак дорилари»дан фойдаланиб ундаги содда дориларнинг 10 дан ортиғини форс-тожикча таржимасини, — Шайх Абу Али «Юрак дорилари»да бундай дейди, —деган ибора билан беради. Таржималар равон, тушунарли ва мазмунга халал етмаган ҳолда берилган.

Мирза Улуғбек таклифига кўра Самарқандга келган кермонлик Нафис ибн Аваз 1424 йили «Сабаблар ва аломатлар шарҳи» номли арабча асарини ёзиб тугатади ва уни Улуғбекка тақдим қилади. Бу асар 1222 йили вафот этган Нажибуддин Самарқандийнинг бошдан оёққача бўлган айрим-айрим аъзолар касаллигига бағишланган «Сабаблар ва аломатлар» номли тиббий китобининг шарҳидан иборат.

Нафис ибн Аваз меланхолия касаллиги бобида руҳни изоҳлашда Ибн Сино асаридан материалистик фикрлардан фойдаланади. Олимнинг руҳ ҳақидаги мулоҳазаларини 3-«а» варақда қуйидагича цитата қилиб келтиради: «Шайх Ибн Сино юрак дориларида айтганидек, руҳ элементларнинг аралашувидан вужудга келган ва осмон жисмларига ўхшаган бир ҳолга эга бўлган жисмоний моддадир. Шунинг учун ҳам уни нуроний модда дейилади; шунинг учун ҳам кўрувчи руҳни нур деб аталади. Яна шу сабабли кўз нурини кўрса—нафс севинади, қоронғуликда у сиқилади. Чунки ёруғлик нафснинг асоси бўлиб, қоронғулик унинг зиддидир».

Агар Ибн Сино «Юрак дорилари» номли рисоласининг ўзидан кейинги Шарқ табиблари асарларига кўрсатган таъсирларини тартибга солсак суратда кўрсатилгандек схема келиб чиқади.

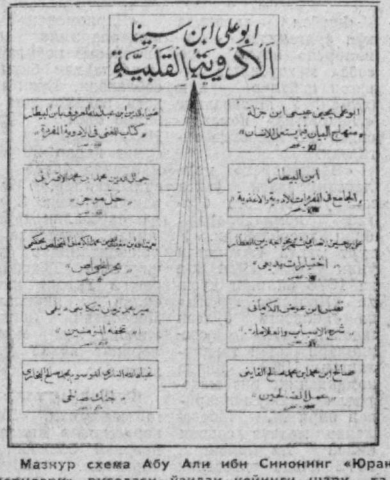

Мазкур схема Абу Али ибн Синонинг «Юрак дорилари» рисоласи ўзидан кейинги шарқ табиблари асарларига кўрсатган таъсирини ифодалайди. Схемани Хамидулла ХИКМАТУЛЛАЕВ тузган.

Хулоса қилиб айтганда, Ибн Сино ўзидан олдин ўтган юнон ва Шарқ табибларининг барча касалликлар ва дорилар ҳақида ёзганларини ўрганиб чиққан. Медицина соҳасидаги назарий билимлари бой тажрибасида тасдиқлангандан сўнг «Тиб қонунлари» ва «Юрак дорилари» каби асарларини ёзган.

Демак, Ибн Синонинг «Юрак дорилари» номли асари юрак касалликларини ўрганиш ва тузатиш ишида муаллиф замонасида ҳам, ундан кейин ҳам, то XIX асргача Шарқ табиблари орасида тенги йўқ қўлланма бўлиб келган XI—XIX асрларда тиббий асар ёзиб қолдирган табибларнинг деярли ҳаммаси Ибн Синонинг бу асаридан фойдаланган. Бу асардаги содда юрак дорилари айниқса мақтовга сазовордир, чунки уларнинг кўпчилик қисми «Тиб қонунлари»даги содда дорилар каби то йигирманчи асргача қўлланилиб келинмоқда.

Ҳ. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими, филология фанлари кандидати.

ТАДБИРКОР

(ҲИКОЯТ)

Абу Али Журжон юртига қадам қўйиб, чегарадаги карвонсаройга энди тушганида ғовур-ғувур, шовқин-сурон кўтарилди. Ҳамма отхона томонга одимлар, кимдир ёқасини ушлаб «Астағфируллоҳ»ни қайта-қайта ўқирди.

Абу Али ҳам шу томонга жадаллади. Бориб қараса, бир йигитни от тепибди, у яқингинада бегона юртдан келган мусофир экан. Отхонани тозалаб кун кўриб юрар экан, бир айғир икки орқа оёғи билан жағига тепган экан, ҳамма ёғи қоп-қора қонга беланибди. Абу Али от тепганга яқинлашганда кимдир уни ташқарига чиқариб, бошига сув қуйиб юваётган экан. Абу Али дарҳол касал олдига борди, унинг йиртилган жағига тикилди, кимдир юзига сув қуяман деб оғзига қуйиб юборди, касал сувни қон аралаш ютиб юборди, шунда кимдир сув қуйганни жеркиб бериб:

— Ёнбошлат, ичига қон кетаяпти,— деди ва ўзи унинг бошига тўнини қўйиб чап ёнбошига ётқизиб қўйди.

Абу Али шундан пайқашича, булар орасида бирорта табиб йўк экан, у дарҳол касалнинг бошши, томирини ушлаб кўрди. Йигитнинг томир уриши, нафас олишидан ҳолати ачинарли даражада эмас, тузалиб кетиши мумкин. Уни синчиклаб кўраётганидан, бирор яхши хабарни айтар, деган умидда уни шу ишга қўйган карвонсарой соҳиби Шайхдан сўради:

— Қалай, тузалиб кетадими?— у бу кишининг кимлигини билмаса-да, қилаётган хатти-ҳаракатига қараб, бир нарсани билмаса бунча дадил билиб ҳаракат қилмасди, деган хаёлда сўради.

— Тоза дока келтиринглар,— деди у ҳалиги одам ёнида турган ўрта яшар кишига.

Абу Али дарҳол ёнидан пахта олиб, от тепганнинг жағини ювишга киришди, бундай қараса, касалнинг тепа жағидан олтита тиши синибди. Абу Али ёнидан пахта чиққанини кўрганлар, ҳатто ҳалиги сарой соҳиби ҳам бу йигит табобатдан хабари бор кўринади, деган андишада сал хотиржам бўлган бўлдилар.

— Илиқ сув келтиринглар,— деди Абу Али томошабин бўлиб турган бир ёш йигитга.

Йигит карвонсаройнинг ошхонасига югуриб кетди. Бир зумда бир мис қумғон билан қайтиб келди, бошқаси дока рўмол келтирди.

Абу Али докадан йиртиб касал йигитнинг илиқ сув билан оғзини яна ювди, унинг қаердадир тиқилиб қолган синган икки тишини олди, ёнидан қандайдир унга ўхшаган аччиқ тош кукунини олди-ю, уни яра жойларга сепди, кейин бошига ёстиқ қилиб қўйилган тўнни тўрт букиб, уни баландроқ қилиб қўйди.

Шунда ҳам касал ўзига келмаган эди. У бир оз ором олгач, Абу Алининг ишораси билан замбилга солишиб йигитнинг ётоғига келтиришди. Уни ўз ўрнига ётқизишгач, Абу Али ҳуржунидан бир идиш олиб, ундан қўлига ёғ томизди-да, уни аввал касал оғзига, кейин бурнига ҳидлатди. Сўнг пахтани куйдириб кулини яра жойларга босиб қўйди.

— Энди хотиржам бўлинглар, касал ором олсин, бир киши бу ерда қолсин, касал таманганда оғзига сув томизиб туради, чунки ундаги ҳароратдан оғзи қуруқшаб қолади.

Карвонсарой соҳиби Абу Алига қуллуқ қилди, кейин қўшиб қўйди.

— Хайрият-ей, сиз келиб қолдингиз, оғиримиз енгил бўлди, ўзлари қаердан бўладилар, қаёққа сафар қиляптилар?

Абу Али ўзини танитмади, унинг саволига жавобан:

— Отам табиб бўлган эди, шунда унча-мунча ёрдам берган эдим, ўшанда кўзим пишиб қолган бўлса керак.

Сарой соҳиби Абу Алини иззат-икром қилмоқчи бўлиб алоҳида ҳужра берди, яхши таомлар тайёрлатиб, ўзи ҳам баъзида у билан суҳбатлашиб таом тановул қилди. Ярим кечага бориб Шайх бемордан хабар олди, у ҳали ўзига келмабди.

— Эрталаб ўзига келиб қолади,— деди Шайх касалга қараб турган кишига далда бериб.

Эртасига тонг чоғи бомдод номозига турганида Абу Али аввал таҳорат олиб, кейин касалдан хабар олди. Касал қадам шарпасини эшитиб кўзини энди очган ҳам эдики, Шайх ҳужрага кириб борди.

— Қалайсан, жиян,— деди Абу Али кўзини катта очиб нима бўлганини англай олмай турган касалга қараб,—қаерликсан ўзинг?

Абу Али касал хаёлини чалғитиш учун атай гапни бошқа ёққа бурди.

— Бухоронинг Косониданман, мулла Абдусаттор Косонийнинг ўғлиман,— деди касал, — лекин нима бўлганини билмайман, нега бу киши менинг ёнимда ётибди, шунга ҳайрон бўлиб турибман, негадир дармоним йўққа ўхшаяпти, касал бўлганим йўқ эди-ку, деб турибман.

— Худога шукур қилғил, ҳаммаси яхши бўлиб тугади,— деди Абу Али унга воқеани баён этмоқчи бўлиб. — Сени от тепган эди, тишинг синган, ҳеч қиси йўқ, омон қолдинг, бош омон бўлса, буёғи бир гап бўлар. Бир-икки кун жойингдан қимирламай ёта турасан. Миянг қалқиган бўлса, ўз ўрнига тушиб ўрнашиб олсин, бунинг учун жим ётиш керак.

Бу гапни эшитиб ётган ҳалиги коровул, аввалига уйқуда эди, кейин йигит ва Шайхнинг баралла овозидан уйғониб кетди. У шу тахлитда Абу Али гапини эшитди. Шунда бу киши катта табибга ўхшайди, деб ўйлади.

Ана шу воқеа сабаб бўлди-ю, карвон саройдагиларнинг ҳаммаси Абу Алининг кимлигини билиб олишди...

А. ИРИСОВ.

«Фан» нашриёти чоп этган Абу Али ибн Сино асарлари ва аллома ҳақидаги олимларнинг илмий тадқиқотлари.

ТИЛЛАРДА ДОСТОН

МИНЕРАЛОГИЯДАН ҲУРМАТ РАМЗИ...

Абу Али ибн Сино ўзининг «аш-Шифо» китобида ахлоқ-одоб, поэтика, музикага доир фикрлари билан бирга, геология, география, ботаника, астрономия, химия, физика, математика, металлургия, сейсмология, метеорология ва бошқа фан соҳалари ҳақида кенг фикр юритган.

Олимларимиз Ибн Синонинг минералогия фанига қўшган ҳиссасини тақдирлаб, 1956 йили Самарқанд областининг Зирабулоқ тоғларидан топилган янги минералга «Авиценнит» деб ном қўйишди. Бу топилма қора рангли, ялтироқ минералдир. Авиценнит биринчи бўлиб Ўзбекистон тупроғидан топилди. Геолог олимларнинг таъкидлашича, бу минерал кейинчалик АҚШ ва Мексикада ҳам борлиги аниқланди. Шундай қилиб, янги минералга авиценнит деб ном берилиб, Абу Али ибн Синога ҳурмат-иззат билдирилди.

ОЛИМ НОМИДАГИ ДАРАХТ

Машҳур табиб Абу Али ибн Сино «Тиб қонунлари», «Юрак дорилари» ва бошқа кўплаб асарларида хилма-хил шифобахш доривор ўсимликларни баён этган. Алломанинг наботот оламидаги ана шу буюк хизматлари унинг номини ботаника фанида ҳам абадийлаштирди. 1735 йили ўсимликлар оламини биринчи бўлиб системалаштирган швед табиатшунос олими Карл Линне, тропик минтақада ўсувчи ажойиб бир дарахтга «Авиценниа» деб ном берган. Авиценниа дарахти Африка, Мадагаскар, Осиё, Австралия, Янги Зеландия мамлакатларида ўсади. Аллома номи билан аталган бу дарахтнинг гули ва меваси Ўзбекистонимизда ўсадиган марям дарахти ва тоғ муручи гул меваларига ўхшайди.

ГЕОГРАФИЯ ФАНИ СОҲИБИ

АБУ Али ибн Синонинг Абу Райҳон Беруний билан танишиши ва илмий музокараларидан Ернинг шарсимон шаклда эканлигини, осмон жисмлари (Қуёш системаси) Ер атрофида эмас, балки Ер ҳам Қуёш системасидаги осмон жисмлари каби Қуёш атрофида айланишини аниқлаб олади. Кейинчалик ибн Синонинг астрономия соҳасидаги кузатишлари, билимларини Беруний ҳам тан олди. Чунончи, Абу Али ибн Сино бошчилигида Исфаҳон шаҳарида осмон жисмларини кузатиш учун расадхона қурилади. Ибн Сино шогирди Абу Убайд Жузжоний ёрдамида ишланган асбоблар билан махсус усулда астрономик кузатишлар олиб борган ва астрономик жадваллар тузиш билан боғлиқ бўлган турли ҳисобларни бажарган. Бу иш билан танишган Беруний:

«Мен сизнинг сайёраларнинг ўз ўқлари атрофида айланишларини ҳисоблашдаги енгил усулингизга тан бермай иложим йўқ»,— деган.

Абу Али ибн Сино бир илмни ўрганиб, янгисига интилган. У ўз даврининг ажойиб географи ва усули таълим соҳиби ҳамдир. Ҳусайнни ёшлик чоғларидаёқ жўғрофий билимлар қизиқтириб келган. 18 ёшидаёқ Бухоро амири саройидаги машҳур кутубхонада ал-Истахрий ва ибн Ҳавкал сингари жўғрофиюнларнинг китобларини ўрганиб чиққан.

Ибн Сино ер юзасининг денгиз сатҳидан баландлашган сайин иқлимнинг ўзгариб боришини илмий асосда тасаввур этган. Турли жойлардаги иқлим хусусиятларининг инсон саломатлигига таъсир этишини ўз асарларида акс эттирган.

Аллома ўзининг фавқулодда кучли кузатиш қобилиятидан унумли фойдаланган. Бухородан Хоразмга, Хоразмдан Нисага қилган ва бошқа сафарларида юрган йўлининг табиий шароитини муттасил кузатиб борган ва тегишли хулосалар чиқарган. Ҳаёт тақозоси билан Бухоро, Хоразм, Қорақум, Ниса, Тус, Нишопур, Журжон, Рай, Қазвин, Ҳамадон ва Исфаҳон каби шаҳарларда бўлган.

Хоразмда Ибн Синонинг таълим-тарбия фаолияти бошланади. Олимнинг — «мен учун ҳаётнинг бош мақсади маориф ва адолатдир» деган сўзлари ўз даврининг йирик педагогларидан бири эканлигидан далолат беради. Абу Али ибн Сино толиби илмлар — шогирдларига табиий фанлар қатори— жўғрофиядан ҳам таълим беради. У ўзи билган жўғрофий билимларини ўзгаларга қувонч билан ўргатган.

Ибн Сино ўзининг математик билимларини географик билимлари билан мужассамлантириб, математик география (Жўғрофияий Риёзий)га ҳам муносиб ҳисса қўшган. Унинг «Хаттиистиво» (Экватор) деган китоби бунинг далилидир. Бу асарида Ер шарининг икки тенг бўлакка бўлиб турувчи чизиқнинг хусусиятларини таърифлаш билан бирга, экватор атрофида ҳам ҳаёт бор деган фикрни илгари суради.

Аллома осмон жисмларини кузатиш билан боғлиқ ҳолда, шаҳарларнинг географик ўрнини топиш усули ҳақида ҳам тўхтаб ўтади. Тўплаган географик билимларига якун ясаб, Ҳамадон шаҳарида «Жўғрофия, давлат ва қитъалар» деган асарини яратди.

Абу Али ибн Сино геологик даврлар давомида содир бўлган денгизларнинг сув босиши ва сув қайтиши ҳодисаларини тўғри тушунтира билган. Академик И. Ҳамрабоевнинг таъкидлашича — «Ибн Сино фан тарихида биринчи бўлиб геологик кузатишлар ўтказди ва Самарқанд яқинидаги жинсларнинг бир замонларда денгиз остида пайдо бўлганлигини тахмин қилди».

Ўрта Осиёлик қомусчи олим Абу Али ибн Сино табиёт фанларига улкан ҳисса қўшган буюк сиймодир.

О. МЎМИНОВ.
Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти, география фанлари кандидати.

КИТОБ — ОФТОБ

ИЛМ ЧАШМАСИ

Ораста, кенг ва ёруғ хоналар. «Марказ—13» кварталидаги бу кўркам бинога Ойдин номли кутубхона жойлашган. Кутубхона доимо гавжум. Бу ерда истиқомат қилувчи мактаб ўқувчилари кутубхонага келиб, дарс тайёрлайдилар, китоб мутолаа қиладилар. Шунингдек, улар турли адабиётларни уйларига олиб кетиб ўқийдилар. Кутубхона мудираси Қосимхўжаева бу ерда олиб борилаётган ишлар ҳақида гапириб берди:

— Кутубхонамизда ўттиз беш минг нусхадан зиёд китоб бор. Улар орасида бадиий, сиёсий, илмий-техникага доир кўплаб адабиётлар мавжуд. Кутубхонамиз ҳар ойда 50 номдан ортиқ ҳар хил журнал ва газеталар олади. Китоб мухлислари кутубхонада кекса коммунистлар, уруш ветеранлари ҳамда таниқли шоир ва ёзувчилар билан ҳам учрашиб турадилар. Бундай учрашувлар ёшларни Ватанга садоқат ва интернационализм руҳида тарбиялашда катта роль ўйнамоқда.

Ҳа, кутубхона ходимлари тарихий саналар, байрамлар, муҳим ижтимоий-сиёсий воқеалар муносабати билан турли стендлар ташкил этадилар. Жумладан, кутубхона залида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Кичик ер», «Тикланиш», «Қўриқ» асарларига бағишланган муҳташам доимий кўргазма уюштирилган.

Октябрь районидаги китоб мухлислари илм чашмаси бўлмиш Ойдин номли кутубхона хизматидан мамнун бўлишмоқда.

Д. АБДУЛЛАЕВА.

СССР ЧЕМПИОНАТИ 43

• *«Пахтакор»нинг рақиблари*

«ЧЕРНОМОРЕЦ» (ОДЕССА)

БУГУН

Марказий «Пахтакор» стадионида футбол бўйича мамлакат биринчилигининг олий лигасида қатнашаётган пахтакорчилар Одесса шаҳрининг «Черноморец» командаси футболчилари билан навбатдаги тур учрашувини ўтказишади.

«Пахтакор»нинг бугунги рақиби бўлган команда 1958 йилда ташкил топган. У 1965 йилдан буён олий лигада қатнашиб келмоқда. Тўғри, денгизчилар 1971 ва 1972 йилларда биринчи лигада беллашишга мажбур бўлишган.

Ўтган йиллар давомида «Черноморец» командасининг футболчилари бир неча марта совринли ўринларни қўлга киритишган. Жумладан, 1974 йилда денгизчилар учинчи ўринни эгаллаб, бронза медали билан тақдирланганлар, 1967 йилда эса турнир жадвалининг сўнгги поғонасидан жой олиб, олий лигани тарк этишга мажбур бўлганлар.

«Черноморец» командаси олий лигада йирик ҳисобда ғалабага эришган пайтлари ҳам бўлган. 1968 йилда «Заря»ни, кейин эса Кировобод шаҳрининг «Динамо» командасини 4:0 ҳисобида мағлубиятга учратган. 1974 йилда Кишинёв шаҳрининг «Нистру» командасини 5:1 ҳисобида енгган.

Футбол тарихида кўп бўлганидек, «Черноморец» йирик ҳисобда мағлубиятга учраган пайтлар ҳам бўлган. У Москванинг «Локомотив» командасидан 0:5 ҳисобида енгилган.

«Черноморец» мамлакатимиздаги ўзига хос услубга эга бўлган командалардан бири ҳисобланади. У тўрт марта «Адолатли ўйин учун», 1974 йил ва 1976 йилнинг кузида «Прогресс кубоги» ва «Ғалабага бўлган ишончи учун» совринлари билан тақдирланган. 1969 йилда команданинг энг маҳоратли ҳужумчиларидан бири М. Москаленко махсус соврин билан тақдирланган. 1973 йилда одессалик яна бир ҳужумчи — Анатолий Шепель «Комсомолец Таджикистана» газетасининг соврини билан тақдирланган. Ўша йили одессалик футболчилар биринчи лигада қатнашишар эди. Анатолий Шепель мавсум давомида рақибларининг дарвозасига 38 марта тўп киритганлиги учун ана шу совринга лойиқ деб топилган.

«Черноморец» ҳамшаҳарларимиз учун анъанавий ноқулай командалардан бири ҳисобланади. Буни қуйидаги рақамлардан ҳам билиб олса бўлади. Командалар шу мавсумга қадар 20 марта майдонда ўзаро куч синашганлар. Бу учрашувларнинг 8 тасида одессалик футболчилар, учтасида эса тошкентликлар ғолиб чиқишган. Тўққиз учрашув дуранг натижа билан якунланган. Дарвозани нишонга олишда ҳам меҳмонларнинг яққол устунлиги бор.

Футбол мухлисларига маълумки, «Пахтакор» ҳозир тикланиш даврини бошидан кечирмоқда. Шунинг учун ҳам у бир неча учрашувни бой берди. Лекин ўтган турда Олмаотада бўлган учрашувда ҳамшаҳарларимиз чиройли ўйин кўрсатиб, ўз активларига икки очко ёзишга муваффақ бўлишди. Ўйлаймизки, ҳамшаҳарларимиз бугун ҳам майдонда чиройли ўйин кўрсатиб, футбол мухлисларини хушнуд этишади.

Булоқ суви қандай мазали.

М. Тўйчиев фотоэтюди.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ЭНЕРГИЯ ЗОЕ КЕТМАЙДИ

Ленинград электр техника институтининг олимлари кеманинг «электр юрагини» синаб кўришнинг янги усулини ишлаб чиқдилар. Одатда сузувчи электр станцияни сафар олдидан имтиҳон қилувчи қимматбаҳо зўриқишни ўлчаш қурилмаси ўрнига улар завод электр тармоғидан фойдаланишни таклиф қилдилар. Кема генераторларининг энергиясини шу тармоққа ўтказиш орқали ҳар қандай сузиш шароитларида юриш режимига ўхшаш ҳолатни вужудга келтириш, электр қурилмаларининг пишиқ-пухталигини аниқлаш мумкин. Илгари бекорга кетадиган энергиядан энди корхоналарнинг цехлари фойдаланиши мумкин.

(ТАСС).

Шаҳримизда Бутуниттифоқ «Диққат, болалар!» йўл ҳаракати хавфсизлиги ойлиги муваффақиятли ўтмоқда.

СУРАТДА: йўл назорати инспектори С. Жалолов Октябрь районидаги 59-ўрта мактаб ўқувчилари билан.

М. Нуриддинов фотоси.

◆ ҲАР ТЎҒРИДА

МУВАФФАҚИЯТСИЗ УРИНИШ

ПАРИЖ. Портларга кирмай ёлғиз дунё айланаси бўйлаб саёҳат қилишга отланган 26 яшар америкалик яхтачи Д. Бауэр океанда тўрт ой бўлди. Аммо унинг нияти амалга ошишига... кит халақит берди. Африканинг ғарбий соҳилидан тахминан 60 миля нарида, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги, Бауэрнинг 9 метрли яхтасини қаттиқ зарба ларзага келтирди.

«Китга бориб урилганимда ҳаммасини дарров тушуниб етолмадим,—деди кейинчалик омади келмаган денгиз сайёҳи (унинг яхтасини ремонт қилдириш учун «Кейптаунга боришга тўғри келганди),—улкан денгиз ҳайвонининг қони кўп оққанлигидан яхта теварагидаги кўпирган сув тўқ сарғиш тусга кирди. Кемага салгина шикаст етказилди. Кит эса анча жароҳатланган кўринади. Бауэрнинг айтишича, катта қушлар галаси шикастланган ҳайвонни узоқ вақт кузатиб борган.

СУД ЗАЛИДАН

АДОЛАТЛИ ҲУКМ

Суд залининг олд қисмига ўрнатилган қора курсида тоғни урса талқон қиладиган ёшгина бир йигит бош эгиб жим ўтирарди. Суд зали ғала-ғовур: кимлар баҳслашар, кимлар нафратланар, кимлар ачиниб гапирарди...

— Туринглар, суд келяпти!

Суд котибининг овози ҳаммани сергаклантириб юборди. Ҳамма ўрнидан туриб, суд ҳайъатини кутиб олди.

— Ўтиринглар, суд мажлисини бошлаймиз!

Судьянинг рухсати билан ҳамма ўз ўрнига ўтириб, бутун эътиборини суд ишига қаратди.

Бу —Тошкент шаҳар судининг жиноят судлов коллегиясида кўрилаётган навбатдаги иш— Фатхулла Абдуллаевич Илҳомовнинг қабиҳ жиноий қилмиши устида борарди. Ашаддий безорилик заминида содир бўлган жиноятнинг қотиллик билан тугаганлигини залда ўтирганлар ва суд ҳайъатининг важоҳатидан англаб олиш қийин эмасди.

Фатхулла Илҳомов 1979 йилнинг август ойида безорилик қилгани учун судланиб, бир йилу 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилинган эди. Жазо муддатини ўташ учун у Ангрен шаҳрига мажбурий хизматга жалб қилинган эди.

Безорилик ва қабоҳатни ўзига касб қилиб олган Ф. Илҳомов жазо муддатининг бир кунини ҳам ўтамай, махсус комендатура рухсатисиз Тошкент шаҳрига қайтиб келади ва шу куни ўз уйига кирмасдан М. Собитовнинг никоҳ тўйига боради. Тўйда спиртли ичимликлар ичиб, мастликдан ўзини унутиб қўйган Ф. Илҳомов тўйда иштирок этаётган Д. Қосимов билан Х. Исломовларнинг баҳсига аралашади, уруш чиқариш ниятида Х. Исломов билан сўкишиб қолади.

Безориликнинг бош сабабчиси бўлган алькоголнинг таъсири бора-бора Илҳомовни шер қилиб қўйди. У ўзига ўхшаш бир неча безорини йиғиб, тўй тугагач Х. Исломовни кутиб туради. Х. Исломов кўчага чиқиши билан уни разилларча дўппослайди. Бу билан кифояланмай, ҳолдан тойган Исломовнинг бир неча жойига пичоқ санчиб, ўзининг ёвуз ниятини амалга оширади ва жиноят жойидан қочиб яширинади.

Жиноятчи шохида бўлса, баргида юрадиган оператив тергов ходимлари қабиҳ жиноятчини қўлга туширишди. Қилар ишни қилиб қўйган қотил Ф. Илҳомов ҳар мақомга тушди, ўзини қўй оғзидан чўп олмаган қилиб кўрсатмоқчи бўлди. Омманинг кўз олдида қилинган мудҳиш жиноятини яширмоқчи бўлди, аммо ҳақиқатдан қочиб қутулиб бўлармиди?! Ашёвий далиллар ва гувоҳлар унинг қотил эканлигини беш қўлдай яққол кўрсатиб турарди.

Мана, бугун Ф. Илҳомов қора курсида. У ўзи қилган жиноятнинг қанчалик ёвуз эканлигини, ўзигагина эмас, уни авайлаб-асраб, умид билан вояга етказган ота-онасига қанчалик жабр қилганлигини, бахтли бир оилани азиз фарзандидан жудо қилганини ўйламаётганмикин. Шундай бахтиёр жамиятда фаровон яшаб, фидокорона меҳнат қилаётган атрофидаги ҳақиқий инсонлар унга нафрат ва ғазаб билан қараётганини билармикан? Билади! Олдин билмаган бўлса ҳам энди билади. Безорилик оқибати нима билан тугашини ва унинг қанчалик қимматга тушишини ҳам билади.

Одил суд қотилни муносиб жазога ҳукм қилди. Фатхулла Илҳомов Ўзбекистон ССР жиноят Кодексининг 80-моддаси 2-банди, 204-моддаси III қисми билан ўн беш йилга озодликдан маҳрум қилинди.

С. СОАТОВ,
Р. АКБАРОВ,
терговчи.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

---

*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—19/IX да **Кўрмайин босдим тиконни**, 20/IX да **Келинлар қўзғолони**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 19/IX **Она қизим**, 20/IX да **Тўйдан олдин томоша**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА —19/IX да **Можаро**, 20/IX да **Отасининг қизи**.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «КУЛГИ КЕЧАСИ». «ИНТЕРЦИРК—80» **иштирок этади** (19.30).

КИНО

19 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕЗЛИК, МАРДЛИК, МАҲОРАТ»— **Қозоғистон.**

«СОЛДАТ ЙЎЛЛАРИ БЎЙЛАБ» — **Восток.**

«АСРЛАР ЙЎЛИДАН БОРЯПМАН»—**Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ПЕТРОВКА —38» — **Қозоғистон** (жуфт ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-92), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 91-14-61), **Москва** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 33-05-01), **Нукус** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон: 78-47-25), **Дружба** (жуфт соатларда ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 66-15-75).

«АЛИ БОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ»— **Санъат саройи** (кичик зал: 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51).

20 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕЗЛИК, МАРДЛИК, МАҲОРАТ» —**Қозоғистон.**

«ЕР ВА ОСМОН ОРАСИ» — **Москва.**

«АСРЛАР ЙЎЛИДАН БОРЯПМАН»—**Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ПЕТРОВКА—38» — **Қозоғистон** (жуфт ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-90), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 91-14-61), **Москва** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 38-05-01), **Нукус** соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон: 78-47-25), **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 66-15-75).

«АЛИ БОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ» —**Санъат саройи** (кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51).

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

19 СЕНТЯБРЬ СОАТ 19.00 ДА

СССР биринчилиги учун олий лиганинг

«ПАХТАКОР» — (Тошкент) — «ЧЕРНОМОРЕЦ» (Одесса).

командалари ўртасида

ФУТБОЛ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

19 СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ

ФАҚАТ ЎН КУН

«КУЛГИ КЕЧАСИ»

(2 бўлимда)

ПРОГРАММАДА: **янги клоунадалар, репризлар, интермедиялар, миниатюралар, пародиялар.**

МОСКВА, ЛЕНИНГРАД ВА ОДЕССА ШАҲАРЛАРИНИНГ 13 ТА МАСХАРАБОЗИ ҚАТНАШАДИ.

«ИНТЕРЦИРК—80» ИШТИРОК ЭТАДИ.

Билетлар сотилмоқда.

МАКУЛАТУРА ТОПШИРУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

20 СЕНТЯБРДАН 10 ОКТЯБРГАЧА

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИДА

Ф. КУПЕРнинг «ЗВЕРОБОЙ» (бир жилдлик) **китобига.**

150 АБОНЕНТГА АБОНЕМЕНТ ТАРҚАТИЛАДИ

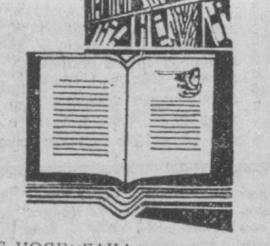

11 ОКТЯБРДАН 6 НОЯБРГАЧА

Э. СЕТОН-ТОМПСОНнинг «РАССКАЗИ О ЖИВОТНИХ» (бир жилдлик) **китобига.**

150 абонемент тарқатилади.

Қабул пункт-магазинлари ҳафтанинг чоршанба, пайшанба, жума, шанба ва якшанба кунлари ишлайди. Дам олиш куни—душанба, сешанба.

Абонементлар— шанба ва якшанба кунлари тарқатилади, қолган кунларда эса макулатуралар абонементларнинг талонлари комплектининг тўла наборига етгунга қадар қабул қилинади ҳамда макулатуралар ва иккиламчи хом ашёлар чекланмаган миқдорда 52—01 харид нархи прейскурантига мувофиқ ҳақ тўланган ҳолда харид қилинади.

Пунктларнинг иш режимлари —10.00 дан 18.00 гача, танаффус—13.00 дан 14.00 гача.

МАКУЛАТУРАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИГАН ҚАБУЛ ПУНКТ-МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСЛАРИ:

3—Қуйлиқ бозори (7, 52, 68-автобусларнинг «Қуйлиқ бозори» бекати);
7—Юнусобод массиви, Б—1 (8, 60, 72-автобуслар, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Колхоз бозори» бекати);
9—3 Саид кўчаси (8-трамвай, 34, 64, 83-автобусларнинг «Гулзор» бекати);
10—1/3. Қорақамиш массиви (40, 56, 59-автобуслар; 27-трамвайнинг сўнгги бекати);
11—2/4. Қорақамиш массиви (37, 56, 59-автобусларнинг сўнгги бекати);
12—Физкультурная кўчаси (Тўқимачилик комбинатининг қаршиси);
13—Чилонзор массиви, 24-квартал, 53-уй, 82-хона;
14—Чилонзор массиви, 18-квартал, 10 «а»-уй, 1-хона.
15—Чилонзор массиви, 1-квартал, 1-уй (3, 33, 54, 70-автобуслар, 9, 11-трамвайлар, 6, 7, 9, 11- троллейбусларнинг «Муқимий кўчаси» бекати).
16—Чилонзор массиви, 12-квартал, 23-уй, 39-хона (2, 33, 41, 54, 75, 79-автобуслар; 4, 9, 19-трамвайларнинг «Фарҳод бозори» бекати);
17—Чилонзор массиви, 24-квартал, 15-уй, 24-хона (4, 9, 19-трамвайларнинг «Москва кафеси» бекати);
18—«Спутник» массиви, марказ —3, 5-уй;
19—Ж. Обидова кўчаси (19-автобус; 2, 6-трамвайларнинг «Бодомзор» бекати);
20—Олой бозори;
24—Мирсолиҳов кўчаси, 19-уй;
25—Бирлашган кўчаси, автостанция;
26—М. Горький номли проспект (17, 71-автобуслар; 13, 22- трамвайларнинг «Трамвай-троллейбус депоси» бекати);
28—1 Май бозори;
29—Строительная кўчаси, 38-уй;
31—2-Қуйлиқ массиви, савдо маркази;
32—Луначарский шоссеси, 301-уй.

ҲУРМАТЛИ ЎРТОҚЛАР!

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИГА АБОНЕМЕНТ ОЛИШ УЧУН МАКУЛАТУРАЛАРНИ ФАОЛ ТОПШИРИШ КИТОБ САВДОСИ ТАРМОҚЛАРИДАН АДАБИЁТЛАР ОЛИШИНГИЗНИ ТЕЗЛАШТИРИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ.

«ВТОРСИРЬЕ» ТОШКЕНТ ШАҲАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИ.

РЕСПУБЛИКА РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

1980—81 ўқув йилига

КУНДУЗГИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА ЎРТА МАКТАБНИ ТАМОМЛАГАН ИЛҒОР ИШЧИЛАР, КОЛХОЗЧИЛАР ВА СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ САФИДАН ЗАПАСГА БЎШАТИЛГАНЛАР, САНОАТ КОРХОНАЛАРИ, ҚУРИЛИШЛАР, ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА ТАШКИЛОТЛАРИ, ГЕОЛОГИЯ-ҚИДИРУВ ТАШКИЛОТЛАРИ, СОВХОЗЛАР КОЛХОЗЛАР ВА ҲАРБИЙ ҚИСМЛАР ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Тайёрлов бўлимига кириш учун тавсияномалар камида бир йиллик иш стажига эга бўлганларга берилади. У сўнгги вақтда узлуксиз равишда бир йил шу корхонада (тайёрлов бўлимига қабул қилишда кирувчининг шогирд бўлиб ишлаган муддати ҳисобга олинмайди) ишчи ёки колхозчи бўлиб ишлаган бўлиши керак.

ИНСТИТУТДА ҚУЙИДАГИ ФАКУЛЬТЕТЛАР БОР: **рус тили ва адабиёти** (мактабни рус тилида тамомлаганлар учун); **миллий мактабларда рус тили ва адабиёти** (ўрта мактабни она тилида тамомлаганлар учун).

1980 ЙИЛДА ЎРТА МАКТАБНИ ТАМОМЛАГАНЛАР ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНМАЙДИЛАР.

Кирувчилар қуйидагиларни тақдим этадилар; ректор номига ариза, иш жойидан (ҳарбий қисмдан) йўлланма, ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), иш жойидан (ҳарбий қисмдан) характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (корхона раҳбари томонидан тасдиқланган бўлиши керак), медицина справкаси (286-форма), 8 та фотосурат (3х4 см. ҳажмда).

АРИЗАЛАР —1 НОЯБРДАН 10 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Рус тили ва адабиётидан суҳбат—18 ноябрдан 24 ноябргача.

МАШҒУЛОТЛАР—1 ДЕКАБРДА БОШЛАНАДИ.

Ўқиш муддати — 8 ой.

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛАР СТИПЕНДИЯ БИЛАН, БОШҚА ШАҲАРЛАРДАН КЕЛГАНЛАР —ЁТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри — 110, Академик Решетов кўчаси, 4-уй.

ТОШКЕНТ ОТЧОПАРИДА

ҲАР ЯКШАНБА КУНЛАРИ

ЧОПҚИР ОТЛАР ПОЙГАСИ ЎТКАЗИЛАДИ.

Отчопарда: тотализатор, буфет, аттракцион, от прокати ишлайди.

Метронинг «Собир Раҳимов» станциясидан автобуслар қатнайди.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

19 СЕНТЯБРЬ—ЖУМА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

17.35 «Ўсмирлар ижоди». 18.05 «Подмосковье учрашувлари». 18.35 «Эртак ҳузурида меҳмонда». «Охирги гулбарг». Мультфильм. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Ўрмон комбинатлари». Илмий-оммабоп фильм. 19.55 «Эдвин Друд сири». Кўп серияли телевизион спектакль премьераси. 4-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Эрмитаж». Фландрия санъати. 22.35 «Дунё воқеалари». 22.50 Останкино студиясида ёшлар кечаси.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.15 «Дилли-Далли Мўркин паркда». Мультфильм. 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз ишчи бўламиз». 19.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор»— «Черноморец» (Одесса). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида —«Ахборот» (рус.). 20.50 «Ахборот». 21.10 «Хирмонингизга барака». 21.30 Москва. «Время». 22.05 Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига бағишланган Ўзбекистон жамоатчилигининг тантанали йиғилиши ва санъат усталарининг концерти. А. Навоий номли Давлат академик Катта театридан трансляция пайтида ёзиб олинган. Кўрсатув тугагач— Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 «Зармитан» геология қидирув экспедицияси проходкачилар бригадасининг илғор тажрибаси». (рус.).

20.45 Реклама. 21.00 «Ёнғиндан эҳтиёт бўлинг» (рус.). 21.30 «Мувозанат». Телефильм. 22.00 «Йўлдаги курашлар». Бадиий фильм. 2-серия.

20 СЕНТЯБРЬ—ШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.00 «АБВГДейка». 10.40 Ч. Диккенс. «Эдвин Друд сири». Кўп серияли телевизион спектакль. 4-серия. 12.15 «Ота-оналар, Сизлар учун». 12.45 Ўрмон ходимлари кунига. «Владимир тупроғининг ўрмонлари ҳақида». Телевизион очерк. 13.15 «Шодон кун». Фильм-концерт.

13.30 «Москвичка» телевизион журнали. 14.45 «Спортлото»нинг 38-тиражи. 15.00 «Эрмитаж». Фландрия санъати. 15.30 «Дунё воқеалари». 15.45 Сиёсий шарҳловчи В. П. Бекетов суҳбати. Кўрсатувда КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Красноярск ўлка партия комитетининг биринчи секретари П. С. Федирко иштирок этади. 16.15 «Ҳайвонот оламида». 17.15 «Ҳамдўстлик» телевизион журнал. 18.00 «Михаэлнинг боғи». Мультфильм. 18.10 М. Глинканинг симфоник миниатюралари. 18.40 «Буюк китоб боблари». 7-фильм. 19.35 «Журналист». Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Музика ҳақида суҳбатни давом эттирамиз». «Қўшиқ асл ҳолида». 23.35 Янгиликлар.

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

22.00 «Бизнинг хизматимиз». Телевизион ҳужжатли фильм. 22.15 «Здоровье». Илмий-оммабоп программа. 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 Бадиий гимнастика бўйича СССР кубоги. Тбилисидан олиб кўрсатилади. 24.00 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

9.55 Кўрсатувлар программаси. 10.00 Янгиликлар. 10.10 Бухоро область Шофиркон районидаги Жданов номли колхоз «Гулноз» бадиий ҳаваскорлар ансамблининг концерти. 10.50 «Сўз кетидан сўз келар», Мактабгача ёшдаги болаларни рус тилида сўзлашишга ўргатиш. 11.10. «Оналарнинг мактаби». 11.40 «Қишлоқ стадионида» (рус.). 12.10 «Сўқмоқдаги беш киши». Бадиий фильм. 13.25 «Мультипанорама». Болалар учун кинокўрсатув. 14.00 «Опереттанинг мангу тонги». Фильм-концерт.

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Винни Пух». Мультфильм. 18.30 «До-ре-ми-фа-соль». Мактаб ўқувчилари учун музикали ўқув кўрсатуви. 19.00 «Меҳнаткашларнинг дам олишига давлат ғамхўрлиги» (рус.). 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Хайрулла Лутфуллаев концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Дунё воқеалари». 22.35 КПСС XXVI СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК. «Турмуш маданияти— ҳаёт зийнати». Наманган областидан кўрсатув. 24.00 Кўрсатувлар программаси.

Тожикистон телевидениесининг программаси.

17.15 Кўрсатувлар программаси. 17.20 Мактаб ўқувчилари учун. «Костёр» (рус.). 18.00 Ёшлар учун ҳарбий-спорт программаси. 19.00 «Новости». 19.20 «Кинокамера билан саёҳат». 20.30 «Ахбор». 20.55 «Боғ ва боғбон». 21.30 Москва. «Время». 22.05 Ўрта аср шарқи буюк энциклопедист олим Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига бағишланган Душанба шаҳар жамоатчилигининг тантанали йиғилиши ва концерт. 23.40 Душанба кўрсатувларининг охири.

---

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши —32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги—32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-58-85; хатлар—33-29-70; эълонлар бўлими —33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

19 СЕНТЯБРЬ, 1980 й. Р—14106. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Б—2188.